

**OPMAAK VOOR HET IMPLEMENTATIERAPPORT
VAN HET VERDRAG VAN AARHUS
ATTEST**

Het hierna volgende rapport is voorgelegd namens de Federale Overheid van het Koninkrijk België overeenkomstig beslissing I/8

Naam van de verantwoordelijke, belast met het voorleggen van het federale rapport:	ISTASSE Maud
Handtekening:	
Datum:	9/12/2016

IMPLEMENTATIERAPPORT

Gelieve de volgende details over het ontstaan van dit rapport in te vullen

Entiteit	Federale overheid van het Koninkrijk België
Verantwoordelijke federale instelling	
Volledige naam van de instelling:	Federale overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu – Directoraat-generaal Leefmilieu
Naam en titel van de verantwoordelijke:	MOREAU Roland, Directeur-generaal
Postadres:	Victor Hortaplein, 40 bus 10 1060 BRUSSEL
Telefoon:	02/524.96.19
Fax:	02/524.96.00
E-mail:	Info@milieu.belgie.be

Contactpersoon met betrekking tot het federaal rapport (indien het om een andere persoon gaat):	
Volledige naam van de instelling:	Federale overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu – Directoraat-Generaal Leefmilieu
Naam en titel van de verantwoordelijke:	ISTASSE Maud
Postadres:	Victor Hortaplein, 40 bus 10 1060 BRUSSEL
Telefoon:	02/524.96.20
Fax:	02/524.96.00
E-mail:	maud.istasse@environnement.belgique.be

Verschaf beknopte informatie over de voorbereidingsprocedure van dit rapport, alsook informatie over welke soorten overheidsdiensten geconsulteerd werden of bijgedragen hebben tot de voorbereiding, over hoe het publiek geraadpleegd werd en hoe rekening werd gehouden met de resultaten van de publieke raadpleging en over het materiaal dat gebruikt werd als basis voor de voorbereiding van het rapport.

Antwoord:

Het Verdrag betreffende de toegang tot informatie, inspraak bij de besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden is op Belgisch vlak een "gemengd" verdrag, dat wil zeggen dat de implementatie ervan afhangt van diverse autoriteiten. In concreto betreft het de federale overheid en drie gefedereerde entiteiten (Waals Gewest, Brussels Hoofdstedelijk Gewest en Vlaams Gewest). Elke overheid heeft bijgevolg intern geantwoord op dit verslag voor wat onder haar bevoegdheid valt. Dat is de reden waarom het nationale rapport van België is samengesteld uit vier afzonderlijke rapporten.

Aangezien bepaalde bevoegdheden nationaal blijven en bijgevolg door de federale overheid worden beheerd, kunnen de gewestelijke rapporten op bepaalde punten verwijzen naar het federale rapport (vooral wat het jurisdictionele aspect van de toegang tot de rechter betreft). Omgekeerd zijn bepaalde bevoegdheden uitsluitend gewestelijk. In dit geval maakt het federale rapport daar uitdrukkelijk melding van.

De coördinatie van het nationale rapport gebeurde in het kader van het Aarhus-netwerk dat toebehoort aan het Coördinatiecomité Internationaal Milieubeleid (C.C.I.M.), dat op Belgisch vlak de inzake milieu bevoegde politieke en administratieve autoriteiten verenigt. Dit Aarhus-netwerk is belast met de voorbereiding en de follow-up van de internationale onderhandelingen die verbonden zijn aan het Verdrag van Aarhus.

Het Aarhus-netwerk heeft de voorbereiding en de nationale consultatie gecoördineerd strevend naar homogeniteit op Belgisch vlak.

De on line-consultatie vond plaats van 4 oktober tot 10 november 2016 via de websites www.milieu.belgie.be / www.consult-leefmilieu.be en www.belgium.be voor het federale niveau en ook via de nationale portaalsite www.aarhus.be.

De federale overheid heeft 2 adviezen van ngo's ontvangen tijdens de openbare raadpleging over het vijfde rapport over de toepassing van het Verdrag van Aarhus. Hier volgt de samenvatting van de geformuleerde adviezen. De volledige oorspronkelijke Franstalige versies zijn beschikbaar op www.aarhus.be.

I) Advies van het platform van de vier gewestelijke milieufederaties (Bond Beter Leefmilieu, BRAL, Inter-Environnement Wallonie en Inter-Environnement Bruxelles).

Zoals gepreciseerd door de ngo's is hun advies gebaseerd op hun vorige adviezen, met toevoeging van nieuwe commentaar.

- Op het vlak van de steun die aan de ngo's wordt toegekend, onderlijnt het platform het feit dat – ook al wordt er sinds verschillende jaren op federaal niveau een subsidie toegekend aan de 4 federaties – deze middelen beperkt blijven en zelfs met 10% verminderd zijn sinds het rapport van 2013¹. Dit gebrek aan middelen heeft volgens het platform een directe impact op zijn deelname aan openbare raadplegingen en op de werkzaamheden van de consultatieve commissies waar het lid van is.
- Het platform vindt het zeer positief dat vertegenwoordigers van ngo's deel kunnen uitmaken van de Belgische delegatie op het vlak van klimaatverandering.
- De toegang tot milieu-informatie:
 - De ngo's juichen toe dat er reële initiatieven worden uitgevoerd door de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu om het publiek te sensibiliseren rond de toegang tot milieu-informatie;
 - Ze juichen de positieve stappen toe om milieu-informatie effectief ter beschikking te stellen van het publiek, zoals op het vlak van pesticiden via de website www.fytoweb.be; ze betreuren echter dat de actieve openbaarheid van bepaalde gegevens (zoals de cijfers over het op de markt brengen of de verslagen van de beslissingen van het erkenningscomité) niet altijd effectief is en steeds wordt uitgesteld;
 - Ze betreuren het feit dat de toegang tot informatie in bepaalde activiteitendomeinen moeilijk blijft, zoals in het nucleaire domein. Hierover geven ze aan dat de minister van Energie geweigerd heeft om de contracten over de verlenging van de levensduur van de kerncentrale van Tihange 1 aan de Federale Beroepscommissie voor de toegang tot milieu-informatie door te geven, zodat deze het ingediende beroep niet kon behandelen;
 - Ze juichen de actualisering van de website van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu toe;
 - Ze onderlijnen de positieve evoluties op het vlak van actieve openbaarheid van studies aangevraagd door de overheid, zoals de publicatie van rapporten over de biocidenmarkt van 2010 en 2011 en de haalbaarheidsanalyse van een register van nanomaterialen. Het feit dat de FOD een specifieke rubriek voor studies op zijn website heeft gecreëerd, is een significante vordering. De proactieve verspreiding gebeurt echter nog niet systematisch, wat verbeterd moet worden;
 - Ze spreken zich positief uit, gezien er op federaal niveau twee regimes voor de toegang tot informatie bestaan (sectorieel op het vlak van leefmilieu en algemeen op het vlak van openbaarheid van bestuur), over een harmonisatie van de modaliteiten en procedures via één enkele wet.
- De inspraak van het publiek:
 - De ngo's blijven verrast door de lage participatiegraad van het publiek, wat in de lijn ligt van de vorige rapporten;

¹ De subsidie voor 2016 van het platform bedraagt 193.600 euro in plaats van 210.000 euro.

- Ze herhalen hun voorstellen om de participatie van de burgers beter te stimuleren: een gedragscode, creatie van een fonds voor de participatie, creatie van een *resource center* over burgerparticipatie, ...;
- Ze herhalen dat de participatie van de ngo's aan de openbare raadplegingen en de werkzaamheden van de consultatieve commissies financiële middelen veronderstelt die de ngo's niet hebben, ondanks de jaarlijkse federale subsidie;
- Op het vlak van de toegang tot de rechter:
 - De ngo's constateren opnieuw dat de derde pijler nog steeds moeilijkheden veroorzaakt en benadrukken de noodzaak aan significante vooruitgang om de toegang tot de rechter voor de milieuverenigingen te verbeteren, op het vlak van het procesbelang zowel op het niveau van de instanties van rechterlijke macht als de administratieve rechterlijke instanties (Raad van State);
 - Ze betreuren het feit dat er geen enkel wetgevend initiatief op het vlak van de toegang tot de rechter geslaagd is sinds het laatste rapport en dat de situatie problematisch blijft aangezien, los van enkele geïsoleerde vorderingen op het vlak van de jurisprudentie, het probleem van het procesbelang ook niet opgelost is op dat vlak;
 - Ze benadrukken de volgende punten in het kader van mededeling ACC/C/2014/111 van het Comité voor Toezicht op de naleving van de bepalingen van het verdrag (mogelijke niet-conformiteit van België aan artikel 9, §4 van het Verdrag van Aarhus):
 - De financiële kosten voor de ngo's om een advocaat te betalen in het kader van een gerechtelijke procedure zijn aanzienlijk; bovendien zijn de erelonen van advocaten onderworpen aan 21% BTW sinds 1/1/2014;
 - De financiële belemmeringen wat betreft toegang tot de rechter zijn schadelijk voor de rol van de ngo's, die volgens het Grondwettelijk Hof nochtans een "belangrijke rol hebben bij het waarborgen van het (nvdr: grondwettelijk) recht op de bescherming van een gezond leefmilieu."
 - Ze herhalen hun standpunt dat het belangrijk is om over statistieken van de rechtbanken en tribunalen te beschikken voor de milieudossiers (aantal procedures maar ook welke gevolgen werden gegeven aan de verschillende zaken) en betreuren dat deze informatie niet altijd toegankelijk is.

II) Advies van de ngo Greenpeace

Greenpeace heeft opmerkingen geuit over de toepassing van het recht van toegang tot milieu-informatie.

Greenpeace klaagt eerst en vooral het feit aan dat het mandaat van de Federale Beroepscommissie voor de toegang tot milieu-informatie niet op tijd vernieuwd werd, waardoor de Beroepscommissie haar functies gedurende enkele maanden in 2016 niet kon uitoefenen. Deze situatie heeft de behandeling van een beroep dat ingediend werd door Greenpeace met 6 maanden uitgesteld. Greenpeace betreurt dit ten eerste aangezien alle begunstigden van het verdrag zich tijdens deze periode niet hebben kunnen beroepen op hun recht op een effectief beroep.

Greenpeace benadrukt dat aan bepaalde van haar aanvragen tot toegang tot informatie niet werd voldaan, volledig of gedeeltelijk. Greenpeace betwist de restrictieve interpretatie van de FOD Volksgezondheid op het vlak van de toegang tot milieu-informatie over de toepassing door België van de EUTR-verordening die het op de Europese markt brengen van tropisch hout en houtproducten van illegale oorsprong verbiedt.

Eenzijds betreurt Greenpeace ten eerste dat de federale overheid de controleregisters (art. 11 van de verordening) enkel op aanvraag communiceert. Ze verklaart ook dat de bevoegde autoriteit geen enkele

informatie over de concrete toepassing van de verordening door de Belgische bedrijven communiceert, noch over de motieven van de beslissingen die ze neemt.

Anderzijds klaagt Greenpeace de restrictieve interpretatie aan die gevolgd wordt door de FOD Volksgezondheid, waardoor gedeeltelijke milieu-informatie niet wordt gecommuniceerd. Ze bekritiseert ook een recente beslissing (1/08/2016) van de Federale Beroepscommissie voor de toegang tot milieu-informatie die het beroep van Greenpeace verworpen heeft omwille van de onredelijkheid van de aanvraag, gezien het aantal gevraagde documenten en het te complexe werk om de milieu-informatie van de niet-milieu-informatie te onderscheiden, wat een “buitensporig grote inspanning zou inhouden voor de capaciteit van het personeel van de FOD Volksgezondheid (...)”.

Rapporteur over om het even welke bijzonderheden die relevant zijn om het rapport te begrijpen, bv. is er een federale en/of gedecentraliseerde besluitvormingsstructuur, hebben de bepalingen van het Verdrag een direct effect op de inwerkingtreding, of vormen financiële belemmeringen een opmerkelijke hindernis voor de implementatie (facultatief).

Antwoord:

Sinds 1993 is België grondwettelijk een federale staat, samengesteld uit 3 Gewesten en 3 Gemeenschappen. Dit federale mechanisme heeft gevolgen op het vlak van de milieubevoegdheden, aangezien de uitoefening ervan gedeeld wordt tussen de federale overheid en de drie Gewesten. De drie Gewesten zijn gefedereerde, afzonderlijke entiteiten die niet zijn ondergeschikt aan de federale overheid of aan de andere Gewesten. De Gewesten oefenen bevoegdheden uit die hen eigen zijn overeenkomstig de territoriale grondslag die hun geografische actierrein afbakent.

De wet van 08/08/1980 tot hervorming der instellingen, zoals herhaaldelijk gewijzigd, preciseert deze verdeling van bevoegdheden. In België ressorteert de kern van het milieubeleid onder de bevoegdheid van de Gewesten. Het betreft in het bijzonder het beleid inzake water, lucht, afvalstoffen, natuurbehoud, rationeel energiegebruik, ruimtelijke ordening,...

De federale overheid van haar kant bezit op het vlak van milieubescherming zogenaamde toekenningsbevoegdheden:

- Import, export en doorvoer van niet-inheemse soorten
- Bescherming van de Noordzee
- Productnormen (de milieunormalisatie van de producten voordat ze op de markt worden gebracht)
- De bescherming tegen ioniserende stralingen

De Belgische federale overheid blijft overigens volledig bevoegd voor het juridictionele aspect van het gedeelte "toegang tot de rechter", waarbij de Gewesten enkel een bevoegdheid hebben met betrekking tot de niet-jurisdictionele administratieve beroepen. Daarnaast is het hen toegestaan op basis van artikel 161 van de Grondwet om de rechtsmacht in bestuurszaken te organiseren, zoals het geval is geweest met de oprichting van het “Milieuhandavingscollege van het Vlaams Gewest”.

Het Verdrag betreffende de toegang tot informatie, inspraak bij de besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden, gewoonlijk het Verdrag van Aarhus genoemd, is in België een "gemengd" verdrag, dat wil zeggen dat het juridische gevolgen heeft zowel op het vlak van de bevoegdheden van de Gewesten als van de federale overheid. Bijgevolg hebben de 4 voor dit dossier bevoegde Parlementen (federaal Parlement, Parlement van het Waalse Gewest, Parlement van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Parlement van de Vlaamse Gemeenschap) zich met betrekking tot de toetreding tot het verdrag afzonderlijk uitgesproken, rekening houdend met de bevoegdheid van de overheid waarvan zij de wetgevende macht vormen. Bijgevolg is België verdragsluitende partij geworden nadat alle toetredingsdossiers door de verschillende betrokken Belgische parlementen waren goedgekeurd.

Dit rapporteringdossier weerspiegelt bijgevolg de eigenheid van het Belgische federale systeem.

In de gewestelijke rapporten wordt er op systematische wijze verwezen naar het federale rapport, gezien de quasi-exclusieve federale bevoegdheid omtrent het rechtelijk aspect van de pijler betreffende toegang tot de rechter.

De methodologie die werd gekozen voor de implementatie van het Verdrag in België kan enigszins versnipperd lijken, maar neemt nauwgezet het huidige federale systeem van België in acht.

Artikel 3

Noteer wet- en regelgevende en andere maatregelen voor het uitvoeren van de algemene bepalingen in paragrafen 2, 3, 4, 7 en 8 van artikel 3.

Verklaar hoe deze paragrafen geïmplementeerd werden. In het bijzonder:

(a) Met betrekking tot **paragraaf 2**, maatregelen genomen om te waarborgen dat overheidsfunctionarissen en overheidsinstanties de vereiste bijstand verlenen;

(b) Met betrekking tot **paragraaf 3**, maatregelen genomen ter bevordering van milieueducatie en milieubewustzijn

(c) Met betrekking tot **paragraaf 4**, maatregelen genomen om te waarborgen dat er passende erkenning is van en steun aan verenigingen, organisaties of groepen die milieubescherming bevorderen;

(d) Met betrekking tot **paragraaf 7**, maatregelen genomen die de toepassing van de beginselen van dit Verdrag internationaal bevorderen;

(e) Met betrekking tot **paragraaf 8**, maatregelen genomen om te waarborgen dat personen die hun rechten uitoefenen overeenkomstig de bepalingen van dit Verdrag niet gestraft, vervolgd of op enige wijze gehinderd worden.

Antwoord:

***Paragraaf 2**

Naast de algemene wet van 1994 betreffende de openbaarheid van bestuur, bestaat sinds 5 augustus 2006 de wet betreffende de toegang van het publiek tot milieu-informatie (Belgisch Staatsblad, 28/08/2006; zie het antwoord bij de vragen over artikel 4). Deze wet verplicht de personeelsleden van milieu-instanties "om eenieder die toegang zoekt tot milieu-informatie hierbij behulpzaam te zijn" (art. 19 § 3).

In het kader van deze wet werd op 28 september 2006 binnen het Directoraat-Generaal Leefmilieu van de federale overheidsdienst (FOD) Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu een uniek informatieloket voor het publiek opgericht. Dit Informatieloket Leefmilieu centraliseerde en behandelde alle aanvragen om milieu-informatie die toekomen binnen de federale overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu. In 2011 werden er daarnaast ook verschillende helpdesks voor bedrijven opgericht, gezien het grote aantal vragen afkomstig van dit publiek. Vanaf 2012 werd het Contact Center van de FOD het eerstelijns contactpunt dat de milieuvragen (indien nodig) doorstuurt naar het Informatieloket Leefmilieu voor de burgers of naar één van de helpdesks voor de bedrijven. (Zie verder bij de laatste vraag bij artikel 4.)

***Paragraaf 3**

Het DG Leefmilieu voert sensibilisatieacties en werkt pedagogische hulpmiddelen uit omtrent thema's die onder federale bevoegdheid vallen op het vlak van het leefmilieu, namelijk:

- **het geïntegreerd productbeleid**
- de **vermindering van de uitstoot van gassen met broeikaswerking** met inachtneming van de verbintenissen die zijn aangegaan in het kader van het protocol van Kyoto
- het beleid inzake **het op de markt brengen van de chemische producten** en de preventie van de risico's die verbonden zijn aan de niet-ioniserende stralingen (GSM) en het lawaai

- **de inspectie** betreffende het op de markt brengen, de erkenning en het gebruik van deze chemische producten
- de coördinatie van het **internationale milieubeleid**
- de **bescherming van de Noordzee**
- de import, export en doorvoer van de **niet-inheemse soorten**

Het DG voerde sinds 2013 onder andere campagne en communicatieacties over:

- biodiversiteit:
 - campagne “1001 voor biodiversiteit” met de website www.1001biodiv.be met 1001 tips om de biodiversiteit te redden (2016)
 - de website www.ikgeeflevenaanmijnplaneet.be waar iedereen zich kan engageren voor de biodiversiteit via allerlei eenvoudige acties (2010)
- invasieve soorten: samenwerkingsproject met de VRT – Radio 2 (reportages en quiz) (2016) en de RTBF – uitzending van Le Jardin Extraordinaire (2015)
- bijen:
 - samenwerkingsproject met de VRT - Radio 2 (reportages en quiz) (zomer 2014) en de RTBF – uitzending van Le Jardin Extraordinaire (2014)
 - verspreiding van zakjes met bloemenzaadjes op beurzen en evenementen
 - brochures over de bijen (waaronder een educatieve brochure)
- CITES: brochures over kaviaar en over het kweken en verhandelen van reptielen en amfibieën, roofvogels en papegaaien
- de Noordzee:
 - brochure over het marien ruimtelijk plan (2014) en bladwijzers met tips om de Noordzee te beschermen (2015); verspreiding hiervan naar de kustgemeenten en op Oostende voor Anker (2014 - 2015)
 - campagne “Bescherm onze Noordzee”: de Federal Truck (thematische campagnevrachtwagen van de federale overheid) in de kustgemeenten met o.a. een interactief marien afvalspel, een fotomaton met postkaart, voeldozen, een quiz, verspreiding van brochures en bladwijzers (zomer 2016)
- het CCIM: 20 jaar Coördinatiecomité Internationaal Milieubeleid met posterwedstrijd voor studenten (2015)
- het Ecolabel: wedstrijden op de Facebookpagina van het EU Ecolabel (facebook.com/ecolabel.be)
- het klimaat:
 - lancering van een tijdelijke “klik voor het klimaat”-campagne in de aanloop naar de klimaattop in Parijs (september 2015)
 - lancering van My2050 (www.my2050.be): een interactieve, educatieve webtool die toelaat je eigen scenario te creëren voor een koolstofarme maatschappij in 2050 (2016)
 - promotie van My2050 in verschillende scholen met de Federal Truck (2016)
 - in de secundaire scholen werden in samenwerking met WWF “mini-klimaatconferenties” georganiseerd (sinds 2014)
 - publicatie resultaten derde klimaatenquête (2013)
- ‘energievreters’: website www.energievreters.be, een rekenmodule om het energieverbruik in huis te becijferen en te verminderen:
 - promotie via een postkaart en een folder en via demonstraties op beurzen
- elektromagnetische golven en GSM’s: actualisering en herdruk brochures (2014)
- de nieuwe etikettering van chemische producten - CLP (Classification, labelling and packaging): brochure en de campagne “Symbolen herkennen kan levens redden” met de website www.gevaarsymbolen.be en 2 animatiefilmpjes (2015)
- biociden: folders die uitleggen wat biociden precies zijn en waarschuwen dat ze niet zonder risico voor bestuivers zijn (2014)
- banden: campagne over hoe de banden van uw wagen te kiezen, met de website www.bandentips.be (2015)
- verschillende thema’s: samenwerking met de RTBF voor OUFtivi-reportages voor het jonge publiek (2014 – 2015): plastic op zee, energieverbruik thuis, de nieuwe etikettering van

chemische producten (in huis en in de tuin), veilig bellen met de gsm, CITES, invasieve soorten, bijen) en met de VRT voor Karrewiet-reportages (gsm, CITES)

Voor een overzicht van de campagnes en communicatieacties vóór 2013: zie vorig rapport.

NGO's zijn vaak partners bij deze communicatiecampagnes, zowel in de redactie, productie, verspreiding als de promotie van het informatiemateriaal. Dit is vooral zo voor wat betreft de communicatiecampagnes met betrekking tot biodiversiteit.

***Paragraaf 4**

Sinds 2001 genieten de vier Belgische federaties van de milieubeschermingsverenigingen op federaal vlak een jaarlijkse subsidie als financiële steun aan de algemene werking van elke federatie.

Er worden ook geregeld passende subsidies toegekend aan andere verenigingen die actief zijn op het vlak van het leefmilieu, het vlak van gezondheid-leefmilieu of van het milieurecht.

Milieubeschermingsverenigingen zijn juridisch gerechtigd, overeenkomstig het Verdrag van Aarhus, om als publiek inspraak te hebben bij de besluitvorming rond projecten of rond plannen en programma's.

***Paragraaf 7 :**

Er zijn geen wettelijke of reglementaire bepalingen die de toepassing van artikel 3§7 van het Verdrag regelen op federaal vlak in België. Op het vlak van coördinatie van Belgische standpunten voor het multilateraal beleid inzake duurzame ontwikkeling, worden niet-gouvernementele vertegenwoordigers rond de overlegtafel uitgenodigd via hun vertegenwoordiging in hun koepelorganisatie zijnde de 'Federale Raad Duurzame Ontwikkeling'. België is zich dus bijzonder bewust van het belang van het Verdrag van Aarhus en poogt in diverse onderhandelingen van milieuteksten alsook in het bredere internationale gebeuren hiervoor passende aandacht en vermelding te krijgen.

Qua methode tot samenstelling van onze onderhandelingsdelegaties is een regelmatig praktijk waarbij niet-gouvernementele vertegenwoordigers geregeld in de delegatie worden opgenomen (aangezien dat op vlak van Klimaatverandering en Biodiversiteit).

In opvolging van de goedkeuring van de zogenaamde 'Almaty'-richtlijnen heeft de federale overheid vanaf 2007 hun toepassing ruim onderzocht op Belgisch niveau om de huidige toestand in België vast te stellen (« *The application of the Almaty guidelines on public participation in international forums by Belgium at the national and international level* »). Dit onderzoek bestond uit interviews, niet alleen met ambtenaren die op internationaal vlak onderhandelen, maar eveneens met stakeholders. De resultaten van deze studie werden in 2008 bekendgemaakt op het Coördinatiecomité voor Internationaal Leefmilieubeleid (CCIM), op een stakeholders meeting op 10 juli 2008 en op de MOP3.

***Paragraaf 8 :**

Titel II "De Belgen en hun rechten" van de Belgische Grondwet regelt de fundamentele vrijheden van het individu. Vooral de volgende bepalingen zijn vermeldenswaard:

- Artikel 11: Het genot van de rechten en vrijheden aan de Belgen toegekend moet zonder discriminatie verzekerd worden. Te dien einde waarborgen de wet en het decreet inzonderheid de rechten en vrijheden van de ideologische en filosofische minderheden.
- Artikel 12: De vrijheid van de persoon is gewaarborgd.
- Artikel 19: (...) de vrijheid om op elk gebied zijn mening te uiten, is gewaarborgd, behoudens bestraffing van de misdrijven die ter gelegenheid van het gebruikmaken van die vrijheden worden gepleegd.

- o Artikel 23: Ieder heeft het recht een menswaardig leven te leiden. Daartoe waarborgen de wet, het decreet of de in artikel 134 bedoelde regel, rekening houdend met de overeenkomstige plichten, de economische, sociale en culturele rechten, waarvan ze de voorwaarden voor de uitoefening bepalen. Die rechten omvatten inzonderheid:

1° (...)

2° (...)

3° (...)

4° het recht op de bescherming van een gezond leefmilieu

- o Artikel 27: De Belgen hebben het recht van vereniging; dit recht kan niet aan enige preventieve maatregel worden onderworpen.
- o Artikel 32: Ieder heeft het recht elk bestuursdocument te raadplegen en er een afschrift van te krijgen, behoudens in de gevallen en onder de voorwaarden bepaald door de wet, het decreet of de regel bedoeld in artikel 134.

Beschrijf de **belemmeringen** bij de uitvoering van bovenstaande paragrafen van artikel 3.

Antwoord:

Verschaf verdere informatie over de **praktische toepassing van de algemene bepalingen van het Verdrag**.

Antwoord:

Op 18 september 2006 werd op nationaal niveau de portaalsite www.aarhus.be gelanceerd, die algemene informatie biedt over het Verdrag van Aarhus en de omzetting ervan in Europa en in België. Deze website won in maart 2007 de award 'Best National Node (2007) of the Aarhus Clearinghouse Mechanism'. Deze website werd in 2016 vernieuwd.

Op de home pagina van aarhus.be worden eveneens regelmatig federale en gewestelijke publieke raadplegingen bekendgemaakt. Federale publieke raadplegingen worden ook via www.belgium.be en de federale website www.consult-leefmilieu.be aangekondigd.

Vermeld relevante websites, indien beschikbaar:

- Portaalsite van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu (www.milieu.belgie.be; grondig herwerkt in 2013-2016), met aparte pagina's over het Verdrag van Aarhus en het informatieloket
- <http://www.aarhus.be>: Belgische portaalsite over de implementatie van het Verdrag van Aarhus (vernieuwd in 2016)
- Portaalsite van de federale regering (www.belgium.be)
- Website van de Federale Beroepscommissie voor de toegang tot milieu-informatie en van de Federale Commissies voor de toegang tot en het hergebruik van bestuursdocumenten (www.bestuursdocumenten.be)

Voor het merendeel van de thema's die onder de federale bevoegdheid vallen werden voorts passende sites gecreëerd. Deze sites voldoen aan de nationale (samenwerkingsakkoorden tussen de bevoegdheidsniveaus in België), Europese of internationale verplichtingen.

- <http://www.ecolabel.be>: Belgische website over het Europees Ecolabel en de verschillende productgroepen met het EU Ecolabel
- <http://www.gevaarsymbolen.be>: website over de nieuwe gevaarsymbolen van chemische huishoudproducten + tips over hoe die producten in alle veiligheid te gebruiken
- <http://www.bandentips.be>: website over het Europese bandenlabel, met tips over hoe banden te kiezen
- <http://www.climat.be> of www.klimaat.be: website over het klimaat en de klimaatverandering
- <http://www.my2050.be>: een interactieve, educatieve webtool die toelaat je eigen scenario te creëren voor een koolstofarme maatschappij in 2050
- <http://www.climateregistry.be>: website van het Belgisch nationaal register voor broeikasgassen, een beveiligde elektronische databank die online emissiehandel binnen de Europese Unie mogelijk maakt
- <http://www.climatechallenge.be>: virtuele leeromgeving over klimaatverandering voor de tweede en derde graad van het secundair onderwijs
- <http://www.nehap.be>: Belgische portaalsite over het Nationaal Actieplan Leefmilieu – Gezondheid
- <http://www.energievreters.be>: rekenmodule om het energieverbruik in huis te becijferen en te verminderen, met modules rond isolatie, verlichting, huishoudtoestellen en wagens
- <http://www.energievreters.be/auto>: een elektronische gids van alle wagens die in België op de markt zijn, die toelaat om modellen onderling te vergelijken op het vlak van hun brandstofverbruik en CO2-uitstoot
- www.1001biodiv.be: website met 1001 tips om de biodiversiteit te redden
- <http://www.ikgeeflevenaanmijnplaneet.be>: website van de campagne « Ik geef leven aan mijn planeet » over biodiversiteit met onder meer tips om de biodiversiteit te beschermen, spelletjes en pedagogische producten
- <http://ikgeeflevenaanmijnplaneet.indeklas.be>: website met educatief materiaal over biodiversiteit
- <http://www.alterias.be>: website over de alternatieven voor invasieve planten
- <http://www.reachinbelgium.be>: website over de verordening met betrekking tot de registratie, evaluatie en autorisatie van chemische stoffen (REACH) en over de verschillende bevoegde actoren
- <http://www.fytoweb.be>: website over gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen (vernieuwd in 2015)

De portaalsite bevat ook thematische pagina's met een afzonderlijke url die er rechtstreeks naar verwijst (www.info-bijen.be, www.biocide.be en www.citesinbelgie.be met een elektronische databank voor aanvragen).

Ook wetenschappelijke instellingen die afhangen van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de voedselketen en Leefmilieu hebben websites ontwikkeld:

- <https://www.naturalsciences.be/nl/science/do/98>: website van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen – OD Natuur, dat zich toelegt op het mariene milieu in de Noordzee
- <http://www.biosafety.be>: Belgische website over de bioveiligheid
- <http://www.biosafetyprotocol.be>: Belgisch clearing house van het Protocol inzake bioveiligheid

Ten slotte zijn nog de volgende federale websites relevant:

- <http://economie.fgov.be/nl/statistieken/cijfers/leefmilieu/index.jsp> (het Leefmilieuportaal van de federale overheidsdienst Economie, KMO, Middenstand en Energie)
- <http://www.economie.fgov.be> (website van de federale overheidsdienst Economie, KMO, Middenstand en Energie)
- <http://www.fanc.fgov.be> (website van het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle)
- <http://www.niras.be> (website van de Nationale Instelling voor Radioactief Afval en verrijkte Splijtstoffen)
- <http://www.indicators.be> (sustainable development indicators)

Voor Belgische wetgevende teksten is er de website www.staatsblad.be en www.ejustice.just.fgov.be/cgi/welcome.pl.

Artikel 4

Noteer wet- en regelgevende en andere maatregelen ter uitvoering van de bepalingen over toegang tot milieu-informatie in artikel 4.

Verklaar hoe elke paragraaf van artikel 4 geïmplementeerd werd. Beschrijf de omzetting van de relevante definities in artikel 2 en de non-discriminatievereiste in artikel 3, paragraaf 9. In het bijzonder:

- (a) Met betrekking tot **paragraaf 1**, maatregelen genomen om te waarborgen dat:
 - (i) iedereen toegang heeft tot informatie zonder dat men een bepaald belang moet aantonen;
 - (ii) afschriften van de feitelijke documentatie die deze informatie bevat of omvat, verschaft worden;
 - (iii) de informatie in de verzochte vorm verschaft wordt;
- (b) Maatregelen genomen om te waarborgen dat de termijnen, bepaald in **paragraaf 2**, gerespecteerd worden;
- (c) Met betrekking tot **paragrafen 3 en 4**, maatregelen genomen om:
 - (i) uitzonderingen op de (verzoeken tot) openbaarmaking te bepalen;
 - (ii) te waarborgen dat de belangenafweging op het einde van paragraaf 4 toegepast wordt;
- (d) Met betrekking tot **paragraaf 5**, maatregelen genomen om te waarborgen dat een overheidsinstantie die de verzochte milieu-informatie niet bezit, de nodige actie onderneemt;
- (e) Met betrekking tot **paragraaf 6**, maatregelen genomen om de plicht tot opsplitsing en het beschikbaar stellen van informatie te implementeren;
- (f) Met betrekking tot **paragraaf 7**, maatregelen genomen om te waarborgen dat weigeringen voldoen aan de termijnen en de andere vereisten met betrekking tot weigeringen;
- (g) Met betrekking tot **paragraaf 8**, maatregelen genomen om te waarborgen dat aan de vereisten in verband met het heffen van kosten wordt voldaan.

Antwoord:

Paragraaf 1 :

Artikel 32 van de titel "De Belgen en hun rechten" van de Grondwet luidt als volgt: *"Ieder heeft het recht elk bestuursdocument te raadplegen en er een afschrift van te krijgen, behoudens in de gevallen en onder de voorwaarden bepaald door de wet, het decreet of de regel bedoeld in artikel 134"*.

- Naast de algemene wet van 11 april 1994 betreffende de openbaarheid van bestuur bestaat er sinds 5 augustus 2006 een nieuwe wet betreffende de toegang van het publiek tot milieu-informatie (*Belgisch Staatsblad*, 28/08/2006). Volgens de Raad van State vormen beide wetten de uitwerking van dit grondwettelijk recht. De wet van 5 augustus 2006 beoogt de omzetting van de bepalingen van het Verdrag van Aarhus betreffende de toegang tot informatie en van richtlijn 2003/4/EG inzake de toegang van het publiek tot milieu-informatie en tot intrekking van richtlijn 90/313/EEG van de Raad. Net zoals de algemene wet van 1994 stelt deze wet geen enkele voorwaarde qua nationaliteit, woonplaats of maatschappelijke zetel.

- Het toepassingsgebied *rationae personae* is zeer ruim: de wet spreekt voortaan van « milieu-instantie » en verwijst niet meer naar de striktere term « administratieve overheden » uit de algemene wet van 1994. Daaronder worden niet alleen alle federale administraties verstaan, maar ook privépersonen die (a) openbare bestuursfuncties uitoefenen of (b) openbare diensten verlenen met betrekking tot het milieu.

- Het toepassingsgebied *rationae materiae* omvat alle informatie waarover een milieu-instantie beschikt, ongeacht de drager en in welke materiële vorm ook, betreffende het milieu in een zeer brede betekenis.

- het beginsel van de toegang tot de informatie is vervat in artikel 18, §1 «Eenieder die erom verzoekt, heeft het recht om volgens de voorwaarden bepaald in deze wet, alle milieu-informatie waarover een milieu-instantie beschikt ter plaatse in te zien, er uitleg over te krijgen en er een kopie van te ontvangen».

(a) (i) De aanvrager moet geen belang aantonen.

(a) (ii) Het recht om milieu-informatie van een milieu-instantie in te zien, is gewaarborgd (artikel 4). Deze inzage en de uitleg hierover gebeuren op aanvraag (art. 21, §1). (a) (iii) Als de milieu-informatie op een bepaalde drager, in een bepaalde vorm of in een bepaald elektronisch formaat beschikbaar is of redelijkerwijze ter beschikking kan worden gesteld, dan bepaalt de wet dat de verspreiding van de kopie op aanvraag gebeurt.

Paragraaf 2 :

(b) De bij wet vastgelegde termijn bedraagt 30 kalenderdagen, verlengbaar tot maximum 45 kalenderdagen.

Paragrafen 3&4 :

(c) (i) Ook de mogelijkheden tot afwijzing, zoals bepaald door artikel 4.3 van het Verdrag van Aarhus zijn in de wet op drie manieren voorzien.

1. De milieu-instantie kan een aanvraag afwijzen indien het gaat om milieu-informatie die onvoltooid is of die niet af is en waarvan de openbaarmaking aanleiding kan geven tot misvatting. In dit geval neemt de instantie haar beslissing pas nadat het algemeen belang dat is gediend met openbaarmaking wordt afgewogen tegen het specifieke belang dat is gediend met de weigering om openbaar te maken.

Ze wijst ze echter af (1) indien de aanvraag kennelijk te algemeen geformuleerd blijft na een verzoek van de milieu-instantie tot herformulering van de aanvraag of (2) indien ze kennelijk onredelijk is.

Wanneer de milieu-instantie niet over de gevraagde informatie beschikt, dan bepaalt de wet dat deze milieu-instantie de aanvraag doorstuurt naar de milieu-instantie die vermoedelijk wel over de milieu-informatie beschikt. De aanvrager wordt hiervan onmiddellijk op de hoogte gebracht (artikel 21, §2, tweede lid).

2. De milieu-instantie wijst een aanvraag af indien zij heeft vastgesteld dat het publiek belang van de openbaarmaking niet opweegt tegen de bescherming van een van de op exhaustieve wijze in de wet opgenomen belangen, overeenkomstig het Verdrag.

(c)(ii) Zie punt 2 hierboven

Paragraaf 5 :

(d) Artikel 21, §2, tweede lid, voorziet een verplichting om de aanvraag automatisch zo spoedig mogelijk door te sturen naar de overheid die over de informatie beschikt of die er vermoedelijk over beschikt. De aanvrager moet hiervan onmiddellijk op de hoogte gebracht worden.

Paragraaf 6 :

(e) artikel 31: « *Een milieu-informatie wordt gedeeltelijk openbaar gemaakt als informatie waarop een uitzondering van toepassing is samen met andere informatie in een milieu-informatie vervat zit, en het mogelijk is om de genoemde informatie te scheiden van de andere informatie* ».

Paragraaf 7 :

(f) Artikel 22, §5 bepaalt dat de milieu-instantie de aanvrager uiterlijk bij het verstrijken van de termijn van 30 dagen (45 dagen in geval van verlenging) in kennis stelt van haar beslissing alsook van de redenen voor de afwijzing. De motivering moet in elk geval samen met de beslissing tot afwijzing meegedeeld worden.

Overeenkomstig artikel 8 van de wet van 5/8/2006, moet elke federale kennisgeving informatie over de beroepsmogelijkheden vermelden: " *vermeldt elk document waarmee een beslissing of een administratieve handeling met individuele strekking uitgaande van een federale administratieve overheid ter kennis wordt gebracht van een bestuurde, de eventuele beroepsmogelijkheden, de instanties bij wie het beroep moet worden ingesteld en de geldende vormen en termijnen; bij ontstentenis neemt de verjaringstermijn voor het indienen van het beroep geen aanvang* ».

Paragraaf 8 :

(g) Artikel 19, §2, van de wet bepaalt dat het ontvangen van een afschrift van een bestuursdocument kan worden onderworpen aan het betalen van een vergoeding waarvan de Koning het bedrag vaststelt. Het koninklijk besluit van 17/08/2007 bepaalt het systeem van de inning van de vergoeding voor het ontvangen van een afschrift van een bestuursdocument of van een milieu-informatie. Het bepaalt dat de vergoeding kan worden gevraagd voor een kopie op papieren drager vanaf de 51^e pagina. De vergoeding wordt vastgelegd op 5 eurocent en verminderd tot 2 eurocent vanaf de 101^e pagina. Wanneer het om een andere drager dan papier gaat, is de vergoeding gelijk aan de kostprijs. De vergoeding is contant betaalbaar indien het afschrift door de aanvrager bij de administratieve overheid in ontvangst wordt genomen. Indien het afschrift met de post moet worden verzonden, moet de vergoeding vooraf worden betaald. Het elektronisch bezorgen van digitale documenten is gratis.

Beschrijf de **belemmeringen** bij de uitvoering van de paragrafen artikel 4.

Antwoord:

Bij de praktische toepassing van de bepalingen over de toegang tot informatie (zie ook bij de volgende vraag) blijkt het niet altijd eenvoudig te zijn om uit te maken of een vraag al dan niet als "een verzoek om milieu-informatie" in de betekenis van het Verdrag moet worden beschouwd, namelijk of het gaat om het opvragen van documenten of enkel om het vragen van inlichtingen (en of de omschreven procedure dus al dan niet moet worden toegepast).

De federale Beroepscommissie voor de toegang tot milieu-informatie merkt ook het volgende op: in België op federaal niveau is de toegang tot bestuurlijke informatie verspreid over twee wetten, namelijk een algemeen regime voor bestuursdocumenten en een specifiek regime voor de toegang tot milieu-informatie. Ook al werd een inspanning ondernomen om beide wetten op elkaar af te stemmen, toch bevatten beide wetten een aantal verschillen. Door de complexiteit van het begrip milieu-informatie, is het bovendien niet altijd eenvoudig om exact het toepassingsgebied van beide wetten te omlijnen. Nu eens is de ene wet van toepassing, dan weer de andere. Het probleem stelt zich zeer scherp als een document zowel milieu-informatie als niet-milieu-informatie bevat. Op dat moment moet het document op grond van twee verschillende wetten behandeld en beoordeeld worden en moeten twee verschillende procedures gevolgd worden. Het onderscheid tussen milieu-informatie en niet-milieu-informatie komt heel artificieel over.

Verschaf verdere informatie over **de praktische toepassing van de bepalingen over toegang tot informatie**, bv. bestaan er statistieken over het aantal gemaakte verzoeken, het aantal weigeringen en de redenen?

Antwoord:

Zoals vermeld bij artikel 3 paragraaf 2 bestaat binnen het Directoraat-Generaal Leefmilieu van de federale overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu sinds 2006 het Informatieloket Leefmilieu, dat in 2011 werd aangevuld met verschillende helpdesks voor bedrijven en sinds 2012 als tweedelijns contactpunt geldt onder het Contact Center van de FOD (het eerstelijns contactpunt).

Het Contact Center is bereikbaar via brief, telefoon, e-mail of via een webformulier. De folder die de procedure beschrijft om milieu-informatie te verkrijgen waarover de federale overheid beschikt ("Het milieu houdt u bezig? U vraagt, wij antwoorden!") wordt op beurzen en evenementen verspreid. De meer gedetailleerde uitleg over de procedure is te vinden op de portaalsite van de FOD (www.health.belgium.be/infoaarhus).

Alle ontvangen vragen en gegeven antwoorden worden geregistreerd in een elektronisch databestand (zie art. 21 § 3 van de wet van 05/08/06). Maandelijks worden statistische overzichten opgesteld over het aantal en de antwoordtermijn, en minder frequent ook over het soort vragen. In 2014 ontving het Contact Center gemiddeld 245 vragen per maand over het milieu, in 2015 gemiddeld 266 en in 2016 gemiddeld 416 (inclusief brochurebestellingen). De grote stijging in 2016 is te wijten aan het grotere aantal vragen bestemd voor de Helpdesk Biociden, sinds er een nieuwe regelgeving van kracht is. De vragen zijn vooral afkomstig van bedrijven en in tweede instantie van burgers. Het gaat hier over alle soorten vragen (dus ook vragen om inlichtingen), waarvan slechts een minderheid (minder dan 10%) binnen het toepassingsgebied van de wet van 5 augustus 2006 betreffende de toegang van het publiek tot milieu-informatie valt. Dit betekent dat het wel degelijk vragen over het milieu betreft maar dat het meestal gaat om vragen om inlichtingen en niet zozeer om het opvragen van milieu-informatie (documenten). Ongeveer een vierde van de vragen handelt over materies waarvoor andere milieu-instanties bevoegd zijn (meestal de Gewesten). Deze worden doorgestuurd naar de betrokken bevoegde instantie. De thema's waarover het meest vragen worden gesteld zijn « chemische producten » (vooral biociden, van bedrijven), « elektromagnetische velden » (GSM-masten, radiogolven en hoogspanningslijnen) en « asbest ». Het informatieloket en de helpdesks proberen om binnen een redelijke termijn een antwoord te geven op alle vragen om informatie. Op de meeste vragen (ongeveer 90%) wordt in minder dan twee weken geantwoord.

Aan de hand van de vaakst terugkerende vragen worden FAQ (Frequently Asked Questions) opgesteld voor de federale portaalsite.

In de periode 2013-2016 werden een aantal aanvragen (gedeeltelijk of volledig) afgewezen:

- 6 vragen over tropisch hout (o.a. een kopie van de bestuursdocumenten, alle correspondentie over het hout, informatie over de controles in het kader van de Houtverordening): gedeeltelijk of volledig afgewezen op basis van één of meerdere van de uitzonderingsgronden voorzien in de wet van 5 augustus 2006: het vertrouwelijk karakter van commerciële en industriële informatie; bescherming van de persoonlijke levenssfeer; bescherming van het belang van de lopende opsporing of vervolging van sanctioneerbare feiten; het vertrouwelijk karakter van de federale betrekkingen van België; een advies of een mening die een derde vrijwillig en vertrouwelijk aan een milieuintantie heeft meegedeeld; het geheim van de beraadslagingen van de federale regering en van de verantwoordelijke overheden die ervan afhangen.

Voor 3 van deze beslissingen werd beroep aangetekend bij de Federale Beroepscommissie voor de toegang tot milieu-informatie.

- 5 vragen over biociden (de evaluatierapporten van bepaalde producten, het analyserapport van een bepaald product, het bewijs van een vraag van de inspectiedienst naar alle toelatingshouders):

gedeeltelijk afgewezen (met bepaalde informatie geschrapt) of volledig afgewezen: niet-bestaande informatie; het vertrouwelijk karakter van commerciële en industriële informatie; bescherming van de persoonlijke levenssfeer; bescherming van het belang van de lopende opsporing of vervolging van sanctioneerbare feiten.

Voor de afgewezen vragen in de periode 2010-2013: zie vorig rapport.

Vermeld relevante websites, indien beschikbaar:

www.health.belgium.be/infoarhus: webpagina van het Informatieloket Leefmilieu, met o.a. een webformulier en uitleg over de procedure volgens de wet van 5 augustus 2006

Artikel 5

Noteer wet- en regelgevende en andere maatregelen ter uitvoering van de bepalingen over het verzamelen en verspreiden van milieu-informatie in artikel 5.

Verklaar hoe elke paragraaf van artikel 5 geïmplementeerd werd. Beschrijf de omzetting van de relevante definities in artikel 2 en de non-discriminatievereiste in artikel 3, paragraaf 9. In het bijzonder:

- (a) Met betrekking tot **paragraaf 1**, maatregelen genomen om te waarborgen dat:
 - (i) overheidsinstanties milieu-informatie bezitten en actualiseren;
 - (ii) er een adequate informatiestroom naar de overheidsinstanties is;
 - (iii) in noodgevallen geschikte informatie onmiddellijk en zonder vertraging verspreid wordt;
- (b) Met betrekking tot **paragraaf 2**, maatregelen genomen om te waarborgen dat de wijze waarop overheidsinstanties milieu-informatie beschikbaar stellen aan het publiek transparant is en dat milieu-informatie op doeltreffende wijze toegankelijk is;
- (c) Met betrekking tot **paragraaf 3**, maatregelen genomen om te waarborgen dat milieu-informatie in toenemende mate beschikbaar wordt in elektronische gegevensbestanden via openbare telecommunicatienetwerken die gemakkelijk toegankelijk zijn voor the publiek;
- (d) Met betrekking tot **paragraaf 4**, maatregelen genomen om nationale rapporten over de toestand van het milieu te publiceren en te verspreiden;
- (e) Maatregelen genomen om de in **paragraaf 5** vermelde informatie te verspreiden;
- (f) Met betrekking tot **paragraaf 6**, maatregelen genomen om exploitanten aan te moedigen wier activiteiten een belangrijke invloed op het milieu hebben, het publiek regelmatig te informeren over de gevolgen van hun activiteiten en producten voor het milieu;
- (g) Maatregelen genomen om informatie te publiceren en te verspreiden zoals vereist in **paragraaf 7**;
- (h) Met betrekking tot **paragraaf 8**, maatregelen genomen om mechanismen te ontwikkelen om te waarborgen dat toereikende productinformatie beschikbaar wordt gemaakt voor het publiek;
- (i) Met betrekking tot **paragraaf 9**, maatregelen genomen om een landelijk systeem voor inventarisatie of registratie van verontreinigingsgegevens te ontwikkelen.

Antwoord:

****paragraaf 1:***

i) overheidsinstanties milieu-informatie bezitten en actualiseren :

De wet van 5 augustus 2006 schrijft voor dat de milieu-instantie de nodige maatregelen moet nemen om de milieu-informatie, die relevant is voor haar taak en waarover ze beschikt, te ordenen met de bedoeling ze actief en systematisch onder het publiek ter beschikking te stellen, met name door de elektronische communicatie (zie artikel 12).

De portaalsite www.milieu.belgie.be van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, die in 2005 werd gecreëerd, werd geactualiseerd en geherstructureerd (2013-2016): alle informatie wordt in 4 talen (Nederlands, Frans, Engels en Duits) gepubliceerd, met specifieke aandacht voor de leesbaarheid en toegankelijkheid van de teksten. Daarnaast worden regelmatig nieuwsberichten op de home page van de portaalsite geplaatst, om bijvoorbeeld een nieuwe brochure of een evenement aan te kondigen.

Naast de portaalsite werden verschillende thematische websites uitgewerkt (zie de laatste vraag van artikel 3).

ii) er een adequate informatiestroom naar de overheidsinstanties is :

Op federaal niveau wordt informatie met betrekking tot leefmilieu hoofdzakelijk gecentraliseerd in twee documenten: in het federaal plan duurzame ontwikkeling en in een federaal rapport specifiek over leefmilieu dat voor de eerste keer werd gepubliceerd in november 2010 en de tweede keer in 2015 (zie infra). Tot slot zijn verschillende federale overheidsinstanties toetreden tot het EMAS certificatie systeem, die onderworpen zijn aan een jaarlijkse milieurapportage over de toepassing van het EMAS-verordening.

Naast deze publieke rapporten worden ook in het kader van verplichte en vrijwillige rapportages naar internationale instanties milieugegevens verzameld en verder verwerkt. Wat betreft de niet-verplichte rapportages wordt de milieu-informatie uitgewisseld via de bestaande structuur van het EIONET op Belgisch niveau. De verplichte rapportages op het vlak van leefmilieu gebeuren via het CCIM. Op het vlak van kernergie heeft de Commissie voor nucleaire voorzieningen een eigen rechtspersoonlijkheid. De wet van 11 april 2003 betreffende de voorzieningen aangelegd voor de ontmanteling van de kerncentrales en voor het beheer van splijtstoffen bestraald in deze kerncentrales regelt de rapporteringsverplichtingen in artikel 8.

iii) in noodgevallen geschikte informatie onmiddellijk en zonder vertraging verspreid wordt:

Op het vlak van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu werden crisisbeheerprocedures uitgewerkt. Hierbij worden notificaties aangeleverd door een netwerk dat alle bevoegdheidsdomeinen omvat en geëvalueerd op hun impact op gezondheid en milieu. In een crisissituatie wordt vanuit een permanente wachtdienst een crisisteam geactiveerd. De verantwoordelijke voor crisiscommunicatie maakt hiervan deel uit en neemt het woordvoerderschap waar. De crisiscommunicatie doet een beroep op alle klassieke communicatiemiddelen (persberichten en -briefings, website, aankoop mediaruimte, sociale media enz.), en beschikt over een call center voor in- en outbound crisiscommunicatie. Bij een grootschalige of multidisciplinaire crisis, wordt geëscaleerd naar het crisiscentrum van de regering bij de FOD Binnenlandse Zaken waar alle infrastructuur aanwezig is voor het beheer van een nationale crisissituatie.

Binnen het DG Leefmilieu bestaan in het kader van de federale bevoegdheid betreffende de bescherming van de Noordzee crisisbeheerprocedures, in het raam van de Kustwachtstructuur waaraan het DG

Leefmilieu deelneemt en in het kader van het "Algemene Nood- en Interventieplan (ANIP) Noordzee". Deze procedures omvatten o.a. de crisiscommunicatie die wordt beheerd in samenwerking met de andere betrokken bevoegdheidsniveaus (zoals vooral de dienst van de Gouverneur van West-Vlaanderen) en voorzien een gecoördineerde communicatie naar de media toe.

***paragraaf 2 :**

Zoals vermeld onder paragraaf 1 schrijft de wet van 5 augustus 2006 voor dat de milieu-instantie de nodige maatregelen moet nemen om de milieu-informatie, die relevant is voor haar taak en waarover ze beschikt, te ordenen met de bedoeling ze actief en systematisch onder het publiek ter beschikking te stellen, met name door de elektronische communicatie (zie artikel 12).

Zie paragraaf 1: om milieu-informatie zo toegankelijk mogelijk ter beschikking te stellen van het publiek, werd de portaalsite www.milieu.belgie.be grondig aangepast (2013-2016). Hij bevat de beschikbare milieu-informatie op federaal niveau. De rubriek 'publicaties en onderzoek' wil alle publicaties van de FOD weergeven, waaronder ook de studies. Deze nieuwe rubriek wordt regelmatig geactualiseerd met de nieuwe publicaties en studies. De oudere publicaties (vaak uitgebracht in verschillende talen) zullen geleidelijk aan toegevoegd worden. Formulieren, diensten voor de burger en publieksraadplegingen worden in de rubriek 'e-services' aangeboden. Wetteksten en vaak gestelde vragen en antwoorden zijn beschikbaar op de thematische pagina's.

In 2013 werd er een enquête gelanceerd naar verschillende categorieën van doelgroepen van de FOD over alle thema's van de website van de FOD www.gezondheid.belgie.be (dus ook over de gezondheidsthema's). De resultaten van deze enquête hebben de herstructurering van de portaalsite van de FOD mee bepaald, gebaseerd op een taxonomie die nauwer aanleunt bij de behoeften van de gebruikers die uit de studie naar voren kwamen.

Bovendien wordt de verspreiding van de milieu-informatie verzekerd met klassieke middelen zoals brochures en folders of persberichten. Om de verspreiding van dit soort van materiaal te vergemakkelijken werden de gegevens van instellingen die de informatie verspreiden, ingevoerd in databases. Deze instellingen kunnen worden gemobiliseerd met de bedoeling deze publicaties en documenten bekend te maken bij het publiek. De media (algemene pers/gespecialiseerde milieupers/jongerenpers/pers mariene milieu), de NGO's (hoofdredacteurs en journalisten van de NGO's), de bedrijfsfederaties en de universiteiten maken het grootste deel uit van deze databases.

Er bestaat tevens een metadatabank met statistieken over het leefmilieu en verwijzingen naar de websites van de diverse bevoegde autoriteiten: het Leefmilieuportaal (<http://economie.fgov.be/nl/statistieken/cijfers/leefmilieu/index.jsp>) van de federale overheidsdienst Economie, KMO, Middenstand en Energie.

***paragraaf 3 :**

De wet van 5 augustus 2006 schrijft voor dat de milieu-instanties ervoor moeten zorgen dat een reeks milieu-informatie, zoals teksten van internationale verdragen, federale wetgeving, federale plannen en programma's, op elektronische wijze ter beschikking worden gesteld (zie artikel 14 § 1).

Zie paragraaf 1: Deze informatie is reeds grotendeels aanwezig op de portaalsite van de FOD en werd geactualiseerd in het kader van de vernieuwing van de website. Er bestaan tevens databases, met name inzake de thema's die onder de federale bevoegdheid vallen, namelijk:

- de gids van alle wagens die in België op de markt zijn, die toelaat om modellen onderling te vergelijken op het vlak van hun brandstofverbruik en hun CO₂-uitstoot (DG Leefmilieu) <http://www.energievreters.be/auto>
- de biociden die zijn toegestaan om op de markt te brengen in België (DG Leefmilieu)

- <http://www.biocide.be>
- een elektronische databank voor aanvragen en betalingen in het kader van CITES (de handel in wilde planten- en diersoorten)
- www.citesinbelgie.be
- de gewasbeschermingsmiddelen die zijn toegestaan om op de markt te brengen in België (DG Dier, Plant en Voeding)
- <http://www.fytoweb.fgov.be>
- de website www.nehap.be bevat rapporten van onderzoeken betreffende milieu en gezondheid, vb. over persistente organische polluenten in moedermelk

Bovendien verspreiden de websites van de wetenschappelijke instellingen omtrent leefmilieu tal van technische inlichtingen die in databases kunnen worden geraadpleegd. Dat is het geval met de volgende websites:

- <http://www.mumm.ac.be>: website van de Beheerseenheid van het Mathematisch Model van de Noordzee, departement van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen dat zich toelegt op de studie van het mariene milieu in het algemeen en van de Noordzee in het bijzonder. Deze website bevat een databank van mariene milieugegevens (Belgian Marine Data Centre).
- <http://www.biosafety.be>: Belgische website over de bioveiligheid, met een register van de in België uitgevoerde veldexperimenten en klinische proeven met GGO's
- <http://www.biosafetyprotocol.be>: Belgisch clearing house van het Protocol inzake bioveiligheid
- www.biodiversity.be/bbpf, de portaalsite van het Belgian Biodiversity Platform van het Federaal Wetenschapsbeleid

De bescherming van werknemers, de bevolking en het leefmilieu tegen ioniserende stralingen wordt beheerd door de Minister van Binnenlandse zaken. Diverse websites hebben betrekking op deze activiteiten:

- <http://fanc.fgov.be>: website van het Federale Agentschap voor Nucleaire Controle (FANC)
- <http://www.niras.be>: website van NIRAS (Nationale Instelling voor Radioactief Afval en verrijkte Splijtstoffen)
- <http://www.radonactie.be>: communicatieactie van het FANC naar het grote publiek. Het radonactieplan van het FANC informeert over de gevaren van dit gas, dat elk jaar ongeveer 480 gevallen van longkanker veroorzaakt in België.
- <http://www.cpnpc.be>: website van het Comité van het Nationaal programma voor het beheer van verbruikte splijtstoffen en radioactief afval, dat door de regering belast werd met het actief openbaar maken van zijn werkzaamheden.

Daarnaast zijn er EMAS-rapportages beschikbaar op de websites: www.economie.fgov.be (FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie), www.belspo.be (Federaal Wetenschapsbeleid), www.poddo.be (Programmatorische Overheidsdienst Duurzame Ontwikkeling) en www.mobilit.fgov.be (FOD Mobiliteit en Vervoer).

***paragraaf 4 :**

Zoals voorzien in de federale wet van 5/8/2006 werd in 2010 een federaal rapport over de staat van het federale leefmilieubeleid en over de staat van het mariene milieu in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België opgesteld voor de periode 2004-2008. Het werd door de Minister bevoegd voor het leefmilieu overgemaakt aan het Parlement en besproken in de Commissie Volksgezondheid en Leefmilieu van de Kamer (zie « Gedachtewisseling – Het federaal milieurapport: 2004-2008 », document 53 1323/001). In 2013 werd een nota over de federale milieu-indicatoren voor de periode 2009-2012 voorgelegd aan en besproken in het Parlement. In 2015 werd er een tweede federaal rapport in twee luiken gepubliceerd voor de periode 2009-2013, en dit werd door de Minister van Leefmilieu aan het Parlement bezorgd. Deze documenten zijn beschikbaar op de website van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu (www.milieu.belgie.be > Data en indicatoren > [Federaal](#)

[milieurapporten](#) en [Federale nota's over de milieu-indicatoren](#)). Deze rapporten vormen een aanvulling op de rapporten van de Gewesten over de toestand van het leefmilieu.

***paragraaf 5 :**

De nieuwe wet van 5/8/2006 schrijft in zijn artikel 14§1 expliciet voor dat bepaalde milieu-informatie verplicht op elektronische wijze ter beschikking moeten worden gesteld, overeenkomstig richtlijn 2003/4/EG (teksten van internationaal recht, teksten van federale wetgeving inzake milieu, regeringsverklaringen, federale plannen en programma's in verband met het milieu, toelatingen en vergunningen die belangrijke gevolgen hebben voor het milieu, ...).

***paragraaf 6 :**

De vraag betreffende de manier waarop de overheid de exploitanten aanmoedigt om het publiek te informeren over hun activiteiten, die een belangrijke invloed hebben op het milieu, behoort tot de gewestelijke bevoegdheid. Wat betreft de politiek aangaande informatie over producten, zie het antwoord op vraag 8.

***paragraaf 7 :**

a) via het communicatiebeleid van het DG Leefmilieu en de andere betrokken federale autoriteiten

b) het DG Leefmilieu verspreidt de folder "Het milieu houdt u bezig? U vraagt, wij antwoorden!" die de procedure beschrijft om milieu-informatie waarover de federale overheid beschikt te verkrijgen via het informatieloket, op de beurzen en evenementen waar het aan deelneemt (een 10-tal per jaar, zoals Batibouw, het Milieufeest, Valeriaan, de nationale feestdag van 21 juli, Landelijk Brussel, ...). Ook de andere brochures over biodiversiteit, invasieve planten, GSM's, elektromagnetische stralingen, biociden en pesticiden, etikettering van chemische producten enz. worden zo verspreid. Sinds 2016 neemt het DG Leefmilieu niet meer deel aan beurzen en evenementen maar gaat het zelf naar de burger toe met de Federal Truck van de FOD Kanselarij, een vrachtwagen ter beschikking van alle federale overheidsdiensten, ingericht naargelang de betrokken campagne.

c) De wet van 2006 (artikel 12) bepaalt dat elke administratieve overheid een document publiceert en ter beschikking van het publiek houdt dat zijn bevoegdheden en de organisatie van zijn werking beschrijft. De portaalsite van de FOD en www.aarhus.be bevatten deze informatie.

***paragraaf 8 :**

In het kader van het beleid betreffende de productennormen bestaan er momenteel op Belgisch federaal niveau diverse mechanismen die streven naar een betere voorlichting van het publiek:

- economische instrumenten: in België worden milieutaksen geheven op bepaalde producten die worden beschouwd als zijnde heel schadelijk voor het leefmilieu. Bijvoorbeeld de milieutaks op de wegwerpfotoapparaten en op de batterijen heeft het mogelijk gemaakt een belangrijke positieve weerslag te genereren inzake het ophalen en het recycleren, alsook een toename van de sensibilisatie van het publiek voor deze problematiek.

- juridische instrumenten:

* De wet van 1998 betreffende de productnormen beoogt de duurzame productie- en consumptiepatronen te bevorderen. Diverse initiatieven op het vlak van de voorlichting van het publiek zijn gebaseerd op deze wet.

*De wet van 14/07/1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument maakt het de Koning mogelijk de etikettering van de producten te reglementeren om onder andere de bescherming van de consument te verzekeren. Deze wet verbiedt trouwens elke misleidende reclame over de gevolgen voor het leefmilieu van een bepaald product.

* Het KB van 05/09/01 betreffende de beschikbaarheid van consumenteninformatie over het brandstofverbruik en de CO₂-uitstoot bij het op de markt brengen van nieuwe personenauto's stelt dat deze informatie aanwezig moet zijn op etiketten, in gidsen en op affiches in de verkooppunten.

* Het KB van 19/03/04 houdende productnormen voor voertuigen verplicht producenten en/of importeurs om op het internet informatie te publiceren over de verwerking van de autowrakken. Deze informatie moet in elk verkooppunt gratis ter beschikking worden gesteld van de potentiële kopers.

- communicatie-instrumenten:

* de elektronische CO₂-gids (zie artikel 3) op de website www.energievreters.be/auto: De publicatie van de elektronische CO₂-gids is een wettelijke verplichting die wordt geregeld door de Europese Richtlijn 99/94 EG en het KB van 05/09/01. Doel van deze gids is de burger te helpen bij het kiezen van een zuinige en milieuvriendelijker wagen.

* www.bandentips.be: de burger op weg helpen bij het kiezen van milieuvriendelijke, veilige banden met minder geluidsoverlast

* www.ecolabel.be, [facebook.com/ecolabel.be](https://www.facebook.com/ecolabel.be) en www.energievreters.be (zie artikel 3)

* info over batterijen (en gebruik oplaadbare batterijen): <http://www.health.belgium.be/nl/batterijen>

Om de wetgeving ten uitvoer te brengen, staat DG Leefmilieu in dialoog met beroepsfederaties en ondernemingen. Wat het Ecolabel betreft, verloopt de inspraak via een comité waarin verschillende stakeholders vertegenwoordigd zijn.

***paragraaf 9 :**

Deze vraag valt niet onder federale maar onder de gewestelijke bevoegdheid. Evenwel wordt het PRTR Protocol op Belgisch niveau beschouwd als een gemengd verdrag; de federale overheid heeft bijgevolg dit Protocol aangenomen op 16 februari 2009 (geratificeerd door België op 12 maart 2009).

Beschrijf de **belemmeringen** bij de uitvoering van de paragrafen in artikel 5.

Antwoord:

De voornaamste belemmeringen waarmee men geconfronteerd werd, zijn inherent aan de intrinsieke natuur van de administraties. De implementatie van de concrete maatregelen waarin het Verdrag van Aarhus voorziet inzake de toegang tot de milieu-informatie, vereist aanzienlijke financiële en menselijke middelen, die jaarlijks moeten worden vrijgemaakt.

Verschaf verdere informatie over de praktische toepassing van de bepalingen over het verzamelen en verspreiden van milieu-informatie in artikel 5, bv. zijn er statistieken beschikbaar over de gepubliceerde informatie?

Antwoord:

Het DG Leefmilieu beschikt over cijfers wat betreft het aantal webpagina's en het aantal gepubliceerde nieuwsitems op de portaalsite. Deze cijfers worden intern gebruikt om het communicatiebeleid uit te bouwen.

Meerdere brochures van het DG Leefmilieu (o.a. over GSM's en elektromagnetische velden, biodiversiteit, de etikettering van chemische producten, biociden en pesticiden ...) worden regelmatig heruitgebracht en bijgedrukt. Deze publicaties worden in grote aantallen gevraagd door leerkrachten en professionelen (vooral wat betreft chemische producten).

Dankzij zijn aanwezigheid op beurzen en evenementen en in de Federal Truck krijgt het DG Leefmilieu feedback over de manier waarop het grote publiek de publicaties en campagnes ziet. Het is een soort tevredenheidsenquête waarvan de resultaten nuttig zijn voor het communicatiebeleid van het DG.

Bovendien werd een enquête gevoerd via de portaalsite van de FOD om feedback te krijgen van de lezers van de brochures over GSM's en elektromagnetische velden. De ontvangen opmerkingen waren in het algemeen positief en werden meegenomen in de actualisering van deze brochures.

Vermeld relevante websites, indien beschikbaar:

Zie hierboven

Artikel 6

Noteer wet- en regelgevende en andere maatregelen ter uitvoering van de bepalingen over inspraak in besluiten over specifieke activiteiten in artikel 6.

Verklaar hoe elke paragraaf van artikel 6 geïmplementeerd werd. Beschrijf de omzetting van de relevante definities in artikel 2 en de non-discriminatievereiste in artikel 3, paragraaf 9. In het bijzonder:

(a) Met betrekking tot **paragraaf 1**, maatregelen genomen om te waarborgen dat:

- (i) de bepalingen van artikel 6 toegepast worden ten aanzien van besluiten over het al dan niet toestaan van voorgestelde activiteiten vermeld in bijlage I van het Verdrag;
- (ii) de bepalingen van artikel 6 toegepast worden op de besluiten over voorgestelde activiteiten niet vermeld in bijlage I, die een aanzienlijk effect kunnen hebben op het milieu;

(b) Maatregelen genomen om te waarborgen dat gedurende een milieubesluitvormingsprocedure, het betrokken publiek geïnformeerd wordt op een adequate en doeltreffende manier, binnen de gestelde termijn en bij ingang van de procedure over de zaken vermeld in **paragraaf 2**;

(c) Maatregelen genomen om te waarborgen dat de termijnen van de inspraakprocedures de vereisten in **paragraaf 3** respecteren;

(d) Met betrekking tot **paragraaf 4**, maatregelen genomen om te waarborgen dat er vroegtijdige inspraak is;

(e) Met betrekking tot **paragraaf 5**, maatregelen genomen om potentiële aanvragers aan te moedigen het betrokken publiek te identificeren, discussies aan te gaan en informatie te verstrekken betreffende de doelstellingen van hun aanvraag alvorens een vergunning aan te vragen;

(f) Met betrekking tot **paragraaf 6**, maatregelen genomen om te waarborgen dat:

- (i) de bevoegde overheidsinstanties het betrokken publiek alle informatie verschaffen die relevant is voor de in artikel 6 bedoelde besluitvorming die beschikbaar is ten tijde van de inspraakprocedure;
- (ii) in het bijzonder, de bevoegde overheidsinstanties het betrokken publiek de in deze paragraaf opgesomde informatie verschaffen;

(g) Met betrekking tot **paragraaf 7**, maatregelen genomen om te waarborgen dat inspraakprocedures het publiek de mogelijkheid bieden om opmerkingen, informatie, analyses of meningen naar voren te brengen die het relevant acht voor de voorgestelde activiteit;

(h) Met betrekking tot **paragraaf 8**, maatregelen genomen om te waarborgen dat in het besluit naar behoren rekening gehouden wordt met het resultaat van de inspraak;

(i) Met betrekking tot **paragraaf 9**, maatregelen genomen om te waarborgen dat het publiek terstond over het besluit wordt ingelicht in overeenstemming met de toepasselijke procedures;

(j) Met betrekking tot **paragraaf 10**, maatregelen genomen om te waarborgen dat, wanneer een overheidsinstantie de voorwaarden voor het uitvoeren van een in paragraaf 1 bedoelde activiteit heroverweegt of aanpast, de bepalingen van paragrafen 2 t.e.m. 9 van dit artikel dienovereenkomstig worden toegepast, als daar reden toe is;

(k) Met betrekking tot **paragraaf 11**, maatregelen genomen om de bepalingen in artikel 6 toe te passen op besluiten over het al dan niet toestaan van de introductie in het milieu van genetisch gemodificeerde organismen.

Antwoord:

***paragraaf 1 :**

(a)

(i) De vergunning voor bijzondere activiteiten en bijgevolg de toepassing van de procedure van milieueffectbeoordeling valt in hoofdzaak onder de bevoegdheid van de Gewesten. De federale overheid blijft echter bevoegd voor het vergunnen van de kernactiviteiten en van de activiteiten in de zeegebieden die onder de rechtsbevoegdheid van België vallen (Noordzee). Op deze laatste bevoegdheid bestaan wel een aantal uitzonderingen voor activiteiten die onder de Vlaamse bevoegdheid vallen (o.a. zeevisserij, zeehavens en kustverdediging).

- Wat de sector van de kernenergie betreft, is de federale overheid bevoegd voor het verlenen van de vergunningen voor de oprichting en exploitatie van de betreffende installaties. De vergunningsprocedure voor kerninstallaties van de hoogste risicoklasse (klasse I, die de installaties omvat waarop artikel 6 van toepassing is) is vervat in het algemene reglement op de bescherming van de bevolking, van de werknemers en het leefmilieu tegen het gevaar van de ioniserende stralingen (koninklijk besluit van 20/07/2001) en omvat de organisatie van een openbaar onderzoek.
- Wat de vergunningsplichtige activiteiten en de installaties in de zeegebieden betreft, bepaalt artikel 25, §1 van de wet van 20/01/1999 het volgende: "*§ 1. In de zeegebieden zijn de hierna vermelde activiteiten onderworpen aan een voorafgaande vergunning of machtiging verleend door de minister :*
 - (i) *de burgerlijke bouwkunde;*
 - (ii) *het graven van sleuven en het ophogen van de zeebodem;*
 - (iii) *het gebruik van explosieven en akoestische toestellen met een groot vermogen;*
 - (iv) *het achterlaten en het vernietigen van wrakken en gezonken scheepseladingen;*
 - (v) *industriële activiteiten;*
 - (vi) *de activiteiten van publicitaire en commerciële ondernemingen."*

Wat de verplichting tot uitvoering van een milieueffectenbeoordeling betreft, bepaalt artikel 28 van de wet van 20/01/1999 het volgende : "*Elke activiteit in de zeegebieden die, hetzij krachtens deze wet en de besluiten genomen ter uitvoering ervan, hetzij krachtens andere geldende wettelijke of reglementaire bepalingen, onderworpen is aan een vergunning of een machtiging, behoudens de vergunningen verleend op grond van de visserijwetgeving en de concessies verleend op grond van de wet van 13 juni 1969 inzake het continentaal plat van België, maakt het voorwerp uit van een milieueffectenbeoordeling door de hiertoe door de minister aangeduide bevoegde overheid zowel voor het verlenen van de vergunning of de machtiging, als achteraf. De milieueffectenbeoordeling moet de evaluatie van de effecten van deze activiteiten op het mariene milieu mogelijk maken »*. Het koninklijk besluit van 07/09/2003 bepaalt de procedure inzake de toekenning van de vergunningen en machtigingen die zijn vereist voor bepaalde activiteiten die worden uitgeoefend in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België. Het koninklijk

besluit van 09/09/2003 bepaalt de regels betreffende deze procedure inzake de milieu-effectenbeoordeling.

Het uitgebreide milieueffectenrapport wordt vereenvoudigd en de publieksconsultatie wordt niet gehouden in het geval dat bepaalde activiteiten van publicitaire en commerciële ondernemingen met een beperkte impact op het mariene milieu aan de vergunningsprocedure onderworpen worden. Er is reeds tweemaal gebruikgemaakt van deze mogelijkheid tot vereenvoudigde procedure:

- Het ministerieel besluit van 8 juli 2005 betreffende de bepaling van een activiteit van publicitaire en commerciële ondernemingen onderworpen aan de vereenvoudigde procedure en de vaststelling van het modelformulier voor de opstelling van het milieu-effectenrapport: met name voor de kweek van tweekleppige weekdieren
- Het ministerieel besluit van 3 juni 2009 tot aanduiding van de activiteiten van publicitaire en commerciële ondernemingen die onderworpen zijn aan de vereenvoudigde procedure en waarvoor het milieu-effectenrapport wordt opgesteld door invulling van een modelformulier. Op basis van het concrete geval (als er toch een mogelijk significante impact op het mariene milieu kan zijn) kan evenwel beslist worden om toch de niet-vereenvoudigde procedure toe te passen.

(ii)

(b) (c) (d) (f) (g)

- **Op het vlak van de kernenergie** bepaalt artikel 6 van het koninklijk besluit van 20/07/2001 dat voor installaties van klasse I de burgemeester van de gemeente waar de voorgenomen inrichting is gevestigd aan het gemeentehuis een bericht moet aanplakken dat het voorwerp van de aanvraag vermeldt en dat aankondigt dat, gedurende dertig kalenderdagen vanaf de eerste dag van het aanplakken op het gemeentehuis, inzage van de aanvraag, met inbegrip van de milieu-effectenbeoordeling en het voorlopig voorafgaand advies van de Wetenschappelijke Raad voor Ioniserende Straling, mag genomen worden en dat de eventuele bezwaren of opmerkingen gedurende die termijn kunnen ingediend worden. Dit openbaar onderzoek wordt in de periode van 15 juli tot 15 augustus echter opgeschort. De burgemeester legt de aanvraag en het resultaat van de raadpleging voor advies voor aan het schepencollege van de gemeente. Dezelfde inspraakprocedure wordt georganiseerd in elke gemeente waarvan het grondgebied deels is gelegen binnen een straal van 5 km om de voorgenomen inrichting. Ook inwoners van buiten de betrokken gemeenten kunnen deelnemen aan de georganiseerde inspraakprocedures. Vervolgens geeft de Wetenschappelijke Raad een met redenen omkleed advies, onder meer op grond van de opmerkingen die tijdens het openbaar onderzoek zijn gemaakt. De vergunning wordt verleend bij koninklijk besluit, met in bijlage het gemotiveerd advies van de Raad.
- **Op het vlak van het mariene milieu** bepaalt artikel 18, §1^{er} van het koninklijk besluit van 07/09/2003 dat de machtigingsaanvraag door het bestuur wordt bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad binnen een termijn van hoogstens 15 dagen te rekenen vanaf de aanvang van de termijn voor het behandelen van de aanvraag. Iedere belanghebbende kan zijn standpunten, opmerkingen en bezwaren aan het bestuur betekenen binnen een termijn van 60 dagen te rekenen vanaf de aanvang van de termijn voor het behandelen van de aanvraag. Overeenkomstig artikel 18, § 2 ligt de aanvraag tussen de vijftiende en de vijfenveertigste dag vanaf de aanvang van de termijn voor het behandelen van de aanvraag van maandag tot en met vrijdag, uitgezonderd feestdagen, elke dag gedurende minstens een halve dag ter inzage bij het bestuur. Zonder dat dit een substantiële vormvereiste is waarvan de niet naleving de wettigheid van de beslissing van de minister in het gedrang zou kunnen brengen, verzoekt het bestuur alle kustgemeentes de aanvraag van maandag tot en met vrijdag, uitgezonderd feestdagen, elke dag gedurende minstens een halve dag ter inzage te leggen. Het bestuur kan het milieu-effectenrapport ter inzage stellen op haar website zonder dat dit een substantiële vormvereiste is waarvan de niet

naleving de wettigheid van de beslissing van de minister in het gedrang zou kunnen brengen.

Bij het formuleren van zijn advies houdt het bestuur onder meer rekening met:

- 1° de algemene doelstellingen en beginselen van de wet, in het bijzonder het beginsel van het preventief handelen, het voorzorgsbeginsel en het beginsel van duurzaam beheer;
- 2° de resultaten van de milieu-effectenbeoordeling bedoeld in artikel 28 van de wet;
- 3° de standpunten, bezwaren en opmerkingen ingediend conform artikel 18;
- 4° in voorkomend geval, de standpunten, bezwaren en opmerkingen ingediend en het overleg gepleegd in toepassing van artikel 19.

De beslissing van de minister is met redenen omkleed. Zij duidt met name de redenen aan waarom afwijkende adviezen en opmerkingen worden verworpen. Zij verwijst naar de algemene doelstellingen en beginselen van de wet en naar de resultaten van de milieu-effectenbeoordeling inzake de aanvraag.

De beslissing wordt bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad.

Belanghebbenden kunnen het besluit inzien bij het bestuur. Inzage gebeurt op schriftelijk verzoek gericht tot het bestuur.

(j) Dezelfde procedure als diegene die hierboven wordt uiteengezet, zal worden toegepast voor de volgende vergunningen en machtigingen betreffende het mariene milieu:

- 1° de vergunning en de machtiging, voor het uitoefenen van activiteiten;
- 2° de wijzigingsvergunning en de wijzigingsmachtiging, voor het veranderen van vergunde en gemachtigde activiteiten, in de gevallen waar de verandering niet substantieel is en geen belangrijke weerslag heeft op de vergunde of gemachtigde activiteit;
- 3° de herzieningsvergunning en de herzieningsmachtiging, voor het veranderen van vergunde en gemachtigde activiteiten, in de gevallen waar de verandering substantieel is of een belangrijke weerslag heeft op de vergunde of gemachtigde activiteit.

(k) België heeft richtlijn 2001/18/EG inzake de doelbewuste introductie van genetisch gemodificeerde organismen omgezet via het koninklijk besluit van 21 februari 2005, dat een mechanisme voorziet om het publiek te informeren en te raadplegen bij de besluitvorming omtrent de doelbewuste introductie van GGO's voor experimentele doeleinden en het in de handel brengen van GGO's als product of in producten. Bovendien is Verordening (EG) 1829/2003 van 22 september 2003 inzake genetisch gemodificeerde levensmiddelen en diervoeders rechtstreeks van toepassing voor België en bevat die ook bepalingen omtrent het informeren en raadplegen van het publiek alvorens toe te laten om genetisch gemodificeerde levensmiddelen en diervoeders in de handel te brengen. Doordat deze bepalingen overeenstemmen met de wijziging van het verdrag over genetisch gemodificeerde organismen kan België ze ratificeren, wat gebeurd is op 17 juni 2009.

Beschrijf de **belemmeringen** bij de uitvoering van de paragrafen in artikel 6.

Antwoord:

Verschaf verdere informatie over de praktische toepassing van de bepalingen over publieke inspraak bij besluiten over specifieke activiteiten in artikel 6, bv. bestaan er statistieken of andere informatie over inspraak bij besluiten over specifieke activiteiten, of over besluiten die de bepalingen van dit artikel niet toepassen op voorgestelde activiteiten voor nationale defensiedoeleinden?

Antwoord:

De militaire activiteiten in de zeegebieden van België zijn eveneens onderworpen aan vergunningen en machtigingen. Deze aanvraag gebeurt op gezamenlijke voordracht van de Minister die het mariene milieu onder zijn bevoegdheid heeft en van de Minister van Landsverdediging. De vergunning of de machtiging worden bijgevolg door beide ministers gezamenlijk afgegeven.

Vermeld relevante websites, indien beschikbaar:

<http://www.mumm.ac.be>: website van de Beheerseenheid de het Mathematisch Model van de Noordzee, departement van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen dat zich toelegt op de studie van het mariene milieu in het algemeen en van de Noordzee in het bijzonder.

<http://fanc.fgov.be>: website van het Federale Agentschap voor Nucleaire Controle

Artikel 7

Noteer de passende praktische en/of andere bepalingen genomen voor inspraak voor het publiek tijdens de voorbereiding van plannen en programma's die betrekking hebben op het milieu. Beschrijf de omzetting van de relevante definities in artikel 2 en de non-discriminatievereiste in artikel 3, paragraaf 9.

Antwoord:

Artikel 7 van het verdrag werd omgezet via de wet van 13 februari 2006 betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's en de inspraak van het publiek bij de uitwerking van de plannen en programma's in verband met het milieu (*Belgisch Staatsblad*, 10/03/2006). Deze wet bevat één hoofdstuk betreffende de inspraak van het publiek, dat geldig is voor zowel de raadplegingen die moeten gebeuren in het kader van het Verdrag van Aarhus als de raadplegingen voorzien in het kader van de strategische beoordeling van de gevolgen voor het milieu van federale plannen en programma's (richtlijn 2001/42/EG). Deze wet harmoniseert dus op federaal niveau de procedures voor inspraak van het publiek bij plannen en programma's.

Van 2014 tot 2016 werden 4 raadplegingen georganiseerd bij het uitwerken van plannen en programma's. Van 2010 tot 2013 werden 8 raadplegingen georganiseerd. Voor de vorige raadplegingen: zie vorig rapport.

Raadpleging	Jaar	Aantal deelnemers	Individueel	Als vertegenwoordiger van een instelling	Voorafgaande interventie van de stakeholders ²	Aanneming plan	Raadpleging enkel via internet
1. Stroomgebieds-beheersplan Belgische kustwateren: 1/04/16 – 31/10/16: Raadpleging van het publiek over het ontwerp van het stroomgebieds-beheersplan voor de Belgische kustwateren ter implementatie van de Europese Kaderrichtlijn Water (2000/60/EG)	2016	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend	-	nog te bepalen	✓
2. Maatregelen-programma Belgische mariene wateren: 13/05/15 – 15/07/15: Raadpleging van het publiek over het ontwerp van het maatregelenprogramma voor de Belgische mariene wateren	2015	10	0%	100%	-	17/12/2015	✓
3. Monitorings-programma Belgische mariene wateren: 15/04/14 – 15/06/14: Raadpleging van het publiek over het ontwerp van het monitoringsprogramma voor de Belgische mariene wateren	2014	10	10%	90%	-	aanmelding bij de Europese Commissie op 26/09/2014	✓
4. Adaptatie aan klimaatverandering: 17/02/14 – 18/04/14: Raadpleging van het publiek over het ontwerp van Federaal Plan 'Adaptatie aan klimaatverandering' (nu 'federale bijdrage aan het Nationale Klimaataadaptatieplan' genoemd)	2014	72	49%	31%	-	28/10/2016	✓
5. Marien ruimtelijk plan: 2/07/13 – 29/09/13: Raadpleging van het publiek over het ontwerp van marien ruimtelijk plan (MRP) en het bijhorende milieueffectenrapport (plan-MER)	2013	140	60%	40%	✓	20/03/14	✓

² Het gaat om de voorafgaande interventie van de stakeholders bij de uitwerking van het plan (informele en legaal niet voorziene raadpleging).

6. Persistente organische verontreinigende stoffen (POP's): 3/07/13 – 3/10/13: Raadpleging van het publiek over het ontwerp van tweede nationale implementatieplan van het Verdrag van Stockholm inzake persistente organische verontreinigende stoffen (POP's)	2013	1	0%	100%	-	18/12/2013	✓
7. Nationale Biodiversiteitsstrategie: 14/05/13 – 12/07/13: Raadpleging van het publiek over de actualisering van de Nationale Belgische Biodiversiteitsstrategie 2006-2016	2013	23	70%	30%	-	13/11/2013	✓

Opmerking: Maart 2014 tot eind juni 2014: openbare raadpleging in het kader van de milieueffectenbeoordeling van de studie over de perspectieven van elektriciteitsbevoorrading tegen 2030 (PSE2) en zijn addendum.

Verklaar welke inspraakmogelijkheden er zijn tijdens de voorbereiding van het beleid dat betrekking heeft op het milieu.

Antwoord: De term « beleid » is op federaal niveau vervat in het concept van plannen en programma's (zie hierboven).

Beschrijf de **belemmeringen** bij de uitvoering van artikel 7.

Antwoord: Ook al waren de meeste commentaren kwalitatief hoogstaande oordelen, toch moeten we vaststellen dat er, gezien het in het algemeen vrij geringe aantal (of soms totaal geen) reacties, toch nog een hele weg af te leggen is om mensen aan te zetten tot participatie bij zeer algemene plannen/programma's inzake leefmilieu. Gezien de verdeling van de bevoegdheden worden de plannen en programma's immers vaak op federaal niveau uitgewerkt vanuit een « metastrategisch » oogpunt en dus met een inhoud waarvan de directe invloed op het dagelijkse leven van de burger moeilijk in te schatten en uit te drukken is. Plannen over onderwerpen met een meer directe impact op de burger hebben echter wel een beduidend groter aantal reacties teweeggebracht (zoals het plan over klimaatverandering en het marien ruimtelijk plan).

Verschaf verdere informatie over de praktische toepassing van de bepalingen over publieke inspraak in besluiten over specifieke activiteiten in artikel 7.

Antwoord: Het DG Energie van de FOD Economie vermeldt de wijziging door de wet van 3 juni 2014 (houdende wijziging van artikel 179 van de wet van 8 augustus 1980 betreffende de budgettaire voorstellen 1979-1980, wat de omzetting in het interne recht betreft van Richtlijn 2011/70/Euratom van de Raad van 19 juli 2011 tot vaststelling van een communautair kader voor een verantwoord en veilig beheer van verbruikte splijtstof en radioactief afval) die een milieueffectenbeoordeling voorziet tijdens de uitwerking van nationaal beleid over nucleair afval (artikel 4). Dit is een belangrijke stap waardoor burgers hun mening kunnen geven over elke nieuwe nationale beleidsmaatregel, individueel, per categorie van kernafval, en niet alleen op het niveau van het algemene beheerprogramma op lange termijn voorzien in het KB van 30 maart 1981 houdende bepaling van de opdrachten en de werkingsmodaliteiten van de openbare instelling voor het beheer van radioactief afval en splijtstoffen, noch op het niveau van de toelating voor een toekomstige opslagplaats.

Vermeld relevante websites, indien beschikbaar:

<http://www.aarhus.be> waar openbare raadplegingen voor plannen en programma's te vinden zijn die op federaal en/of gewestelijk niveau georganiseerd worden. Ook de vroeger georganiseerde raadplegingen zijn op deze website opgenomen.

Artikel 8

Beschrijf welke inspanningen er gedaan worden om doeltreffende inspraak te bevorderen tijdens de voorbereiding door overheidsinstanties van uitvoerende regelgevingen en andere algemeen toepasselijke wettelijk bindende regels die een aanzienlijk effect kunnen hebben op het milieu. Beschrijf, voor zover passend, de omzetting van de relevante definities in artikel 2 en de non-discriminatievereiste in artikel 3, paragraaf 9.

Antwoord:

De federale overheid heeft een Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling (FRDO) opgericht, die samengesteld is uit de grote actoren van de samenleving³ en die de federale overheid adviezen geeft inzake het federale beleid op het vlak van de duurzame ontwikkeling. Tot dusver (2016) heeft de Raad sinds 1994 meer dan 245 (waarvan 16 voor 2011, 4 voor 2012, 13 voor 2013, 10 voor 2014, 7 voor 2015 en 4 voor 2016) adviezen gegeven inzake zowel reglementaire als politieke ontwerpen.

Het kader van de acties van de FRDO wordt bepaald met verwijzing naar de internationale verbintenissen van België, *Actie 21*, het *Kyoto-Verdrag* en het *Verdrag inzake biologische diversiteit*. Deze verbintenissen vormen het resultaat van de VN Conferentie over Milieu en Ontwikkeling (de VNCMO) die in juni 1992 werd gehouden in Rio de Janeiro.

De FRDO werd opgericht bij wet van 5 mei 1997. Deze wet regelt de coördinatie van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling. Op federaal vlak werd een federaal plan voor duurzame ontwikkeling gecreëerd voor vier jaar en de FRDO brengt een advies uit met betrekking tot het ontwerp van plan, dat het federale beleid weerspiegelt inzake de voorgenomen duurzame ontwikkeling.

De FRDO fungeert trouwens als *forum*. De Raad bevordert het debat over de duurzame ontwikkeling door bijvoorbeeld symposia te organiseren. Deskundigen, vertegenwoordigers van de overheid en van sociale organisaties, alsmede het publiek krijgen zodoende de mogelijkheid standpunten toe te lichten en van gedachten te wisselen. Vervolgens past de Raad bij de formulering van zijn adviezen de resultaten toe van de gedachtewisselingen.

Tot slot is de Raad eveneens belast met de taak de organisaties en de burgers te *sensibiliseren* voor de duurzame ontwikkeling.

Overeenkomstig artikel 11 van de wet van 05 mei 1997 heeft de Raad als opdracht:

a) advies te verlenen over alle maatregelen betreffende het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling, genomen of in het vooruitzicht gesteld door de federale overheid, in het bijzonder in uitvoering van de internationale verbintenissen van België;

³ Zoals de organisaties die actief zijn inzake milieu, de organisaties voor ontwikkelingssamenwerking, de organisaties van consumenten, werknemers en werkgevers, energieproducenten en wetenschappelijke organisaties.

- b) een forum te zijn waar van gedachten kan worden gewisseld over duurzame ontwikkeling;
 c) onderzoek voor te stellen op alle domeinen die verband houden met duurzame ontwikkeling;
 d) de ruimst mogelijke medewerking van de openbare en particuliere organisaties alsook de burgers op te wekken om deze doelstellingen te verwezenlijken.

§ 2. De Raad oefent de in paragraaf 1 bedoelde opdrachten uit op eigen initiatief of op het verzoek van de Ministers of Staatssecretarissen, van de Kamer van Volksvertegenwoordigers en van de Senaat.

§ 3. Hij kan beroep doen op administraties en publieke instellingen om hem bij te staan in het vervullen van zijn opdrachten. De Raad kan advies vragen aan iedere persoon wiens medewerking nuttig wordt geacht voor het onderzoek van sommige vragen.

§ 4. De Raad brengt zijn advies uit binnen drie maanden na het verzoek ertoe. In geval van hoogdringendheid kan de opdrachtgever een kortere termijn voorschrijven. Deze termijn kan evenwel niet korter zijn dan twee weken.

§ 5. De Raad stelt een jaarlijks rapport op over zijn werkzaamheden. Het rapport wordt overgemaakt aan de Ministerraad, aan de Wetgevende Kamers en aan de parlementen en regeringen van de Gemeenschappen en Gewesten.

§ 6. De regering geeft de motieven aan voor het eventueel afwijken van het advies van de Raad.

Beschrijf de **belemmeringen** bij de uitvoering van artikel 8.

Antwoord:

Verschaf verdere informatie over de praktische toepassing van de bepalingen over publieke inspraak omvat in artikel 8.

Antwoord:

Vermeld relevante websites, indien beschikbaar:

<http://www.belspo.be/frdocfdd>: site van de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling

<http://www.duurzame-info.be>: alle Belgische actualiteit over duurzame ontwikkeling

Artikel 9

Noteer wet- en regelgevende en andere maatregelen ter uitvoering van de bepalingen over toegang tot de rechter in artikel 9.

Verklaar hoe elke paragraaf van artikel 9 geïmplementeerd werd. Beschrijf de omzetting van de relevante definities in artikel 2 en de non-discriminatievereiste in artikel 3, paragraaf 9. Alsook in het bijzonder:

- (a) Met betrekking tot **paragraaf 1**, maatregelen genomen om te waarborgen dat:
- (i) eenieder die meent dat zijn of haar verzoek om informatie ingevolge artikel 4 niet behandeld werd in overeenstemming met de bepalingen van dat artikel, toegang heeft tot een herzieningsprocedure voor een rechterlijke instantie of een ander bij wet ingesteld onafhankelijk en onpartijdig orgaan;
 - (ii) waar er een bepaling is voor zo een beroep bij een rechterlijke instantie, een dergelijk persoon tevens toegang heeft tot een bij wet ingestelde snelle procedure die kosteloos of niet duur is, voor heroverweging door een overheidsinstantie of toetsing door een onafhankelijk en onpartijdig orgaan anders dan een rechterlijke instantie;

(iii) eindbeslissingen ingevolge deze paragraaf bindend zijn voor de overheidsinstanties die de informatie bezit en de redengeving schriftelijk geschiedt, in ieder geval wanneer toegang tot informatie wordt geweigerd;

(b) Maatregelen genomen om te waarborgen dat binnen het kader van haar nationale wetgeving, leden van het betrokken publiek die voldoen aan de criteria van **paragraaf 2** toegang hebben tot een herzieningsprocedure voor een rechterlijke instantie en/of een ander bij wet ingesteld onafhankelijk en onpartijdig orgaan, om de materiële en formele rechtmatigheid te bestrijden van enig besluit, handelen of nalaten vallend onder de bepalingen van artikel 6,

(c) Met betrekking tot **paragraaf 3**, maatregelen genomen om te waarborgen dat wanneer zij voldoen aan de eventuele in haar nationale recht neergelegde criteria, leden van het publiek toegang hebben tot bestuursrechtelijke of rechterlijke procedures om het handelen en nalaten van privé-personen en overheidsinstanties te betwisten die strijdig zijn met bepalingen van haar nationale recht betreffende milieu;

(d) Met betrekking tot **paragraaf 4**, maatregelen genomen om te waarborgen dat:

(i) de in paragraaf 1, 2 en 3 bedoelde procedures voorzien in passende en doeltreffende middelen;

(ii) zulke procedures eveneens voldoen aan de (andere) vereisten van deze paragraaf;

(e) Met betrekking tot **paragraaf 5**, maatregelen genomen om te waarborgen dat aan het publiek informatie wordt verstrekt over toegang tot bestuursrechtelijke en rechterlijke herzieningsprocedures.

Antwoord:

***Paragraaf 1 :**

(i) De wet van 5/8/2006 richt een federale Beroepscommissie voor de toegang tot milieu-informatie op. Die oefent haar taak volledig onafhankelijk en neutraal uit. De aanvrager kan in drie gevallen een beroep indienen: (1) de beslissing van de milieu-instantie is negatief of gedeeltelijk negatief (2) de instantie heeft binnen de toegestane termijn geen enkele beslissing meegedeeld of (3) de overheid heeft de positieve beslissing niet uitgevoerd binnen de toegestane termijnen. De aanvrager heeft 60 dagen om zijn beroep in te dienen, ofwel (1) de dag na het versturen van de negatieve beslissing, ofwel (3) bij het verstrijken van de voorziene uitvoeringstermijn, ofwel (2) op eender welk ogenblik indien de instantie geen beslissing heeft genomen. De federale Beroepscommissie heeft naast haar functie als beroepsinstantie ook een adviserende functie tegenover milieu-instanties, de federale regering en het federale parlement.

Wat de jurisdictionele beroepen betreft, is het gemene recht van toepassing. De aanvrager kan dus bij de Raad van State een nietigverklaring van de administratieve beslissing vorderen overeenkomstig de regels die daarop van toepassing zijn. Hij kan zich ook wenden tot de gewone rechter.

(ii) De beroepsprocedure is kosteloos.

(iii) De beslissing van de commissie die zich over het beroep uitspreekt, bindt de milieu-instantie. Als de instantie de beslissing niet heeft uitgevoerd binnen de door de wet voorziene termijn (40 dagen na het indienen van het beroep die kunnen worden verlengd tot maximum 55 dagen), dan voert de Beroepscommissie de beslissing zelf uit als zij in het bezit is van de gevraagde milieu-informatie.

Over de jaren heen werden sinds 2008 verschillende beroepen ingediend:

- 2008: 4 beroepen
- 2009: 3 beroepen

- 2010: 1 beroep
- 2011: 5 beroepen
- 2012: 9 beroepen
- 2013: 11 beroepen
- 2014: 24 beroepen
- 2015: 12 beroepen
- 2016: 13 beroepen (augustus 2016)

Naast de suggesties die de Federale Beroepscommissie formuleert naar aanleiding van haar jaarverslagen, 4 adviezen uitgebracht waarvan 2 uit eigen beweging.

Voor de beroepen vóór 2013: zie vorig rapport.

A) Beroep

➤ **Document waarin milieu-argumenten, -bezorgdheden en -voorwaarden worden geuit en elke communicatie met betrekking tot het Sabettaproject in Rusland naar aanleiding van een aanvraag om een verzekeringspolis af te sluiten (2013)**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is gedeeltelijk gegrond en deels ongegrond omdat bepaalde informatie potentieel valt onder de uitzonderingsgronden voorzien in artikel 27, § 1, 6°, 7° en 8° van de wet van 5 augustus 2006. Deze beslissing werd door de Raad van State geannuleerd, omdat de Commissie zelf niet in de mogelijkheid was geweest om de betrokken documenten te onderzoeken waardoor zij niet had kunnen vaststellen of er al dan niet emissies aanwezig waren.

➤ **Statistische informatie over laboratoria die dieren voor wetenschappelijke doeleinden gebruiken (2013).**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is niet gegrond, omdat enerzijds de gevraagde informatie niet voorhanden is en anderzijds omdat de opgevraagde informatie niet als milieu-informatie kan worden gekwalificeerd

➤ **Documenten waarin de maandelijkse milieu-updates die de Nationale Delcrederedienst ontving met betrekking tot het Sabettaproject in Rusland zijn opgenomen (2013)**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is deels gegrond voor zover de gevraagde informatie als milieu-informatie kan worden gekwalificeerd en ze niet valt onder informatie die valt onder artikel 27, § 1, 7° van de wet van 5 augustus 2006

➤ **Documenten met betrekking tot het transport van tropisch hout (2013) :**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is niet gegrond. Deze beslissing werd door de Raad van State geannuleerd in 2016 en er werd een nieuwe beslissing genomen waarin het beroep deels gegrond werd verklaard. Het beroep werd deels ongegrond verklaard omdat bepaalde informatie niet als milieu-informatie kan worden gekwalificeerd.

➤ **Documenten met betrekking tot de inplanting van een gevangenis (2014)**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is gegrond.

➤ **Communicatie gevoerd m.b.t. een in Rusland uitgevoerd baggerproject (2013)**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is gedeeltelijk gegrond. Het beroep is niet gegrond voor zover de informatie betrekking heeft op de precontractuele en contractuele fases en valt onder de uitzonderingsgrond aanwezig in artikel 27, § 1, 7° van de wet van 5 augustus 2006.

➤ **Documenten bezorgd door de Nationale Delcrederedienst in het kader van rapportering aan de OESO (2014)**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is gedeeltelijk gegrond. Het beroep is niet gegrond voor zover de gevraagde informatie betrekking heeft op mondeling uitgewisselde informatie.

➤ **Lijst van caféhouders die het rookverbod niet hebben nageleefd (2014).**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is gedeeltelijk gegrond voor zover de informatie geen inbreuk vormt op de fundamentele rechten, meer bepaald op artikel 6 EVRM

➤ **Verslag van breuktaaiheidstesten uitgevoerd door het Studiecentrum voor Kernenergie Mol.**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is niet gegrond, omdat het Studiecentrum voor Kernenergie Mol in dit geval niet onder het toepassingsgebied van de wet valt.

➤ **Beslissingen genomen waarop een nieuwe spreiding van vliegtuigen over Brussel in werking sinds de maand februari 2014, is gebaseerd (2014)**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is gegrond.

➤ **Geluidskaat voor de Brusselse agglomeratie (2014) :** het betreft een document opgesteld door een gewestelijke milieu-instantie en in haar bezit waarop de wet van 5 augustus niet van toepassing is.

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is niet gegrond.

➤ **Verkrijgen van bepaalde informatie over de gevolgen van het nieuwe spreidingsplan van vliegtuigen (2014) :**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is niet gegrond.

➤ **Verzoek om een reactie te ontvangen over een ingediende klacht (2014)**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is niet gegrond, omdat het voorwerp van het beroep geen betrekking heeft op de toegang tot milieu-informatie

➤ **Documenten met betrekking tot het dreigend stroomtekort (2014).**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is niet ontvankelijk. Het beroep werd immers voortijdig ingediend.

➤ **Document waarin de analyse van klachten is opgenomen (2013)**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is gedeeltelijk gegrond.

➤ **Document waarin informatie is opgenomen met betrekking tot baggerwerking voor het Sabettaproject in Rusland (2014).**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is gedeeltelijk gegrond. Het beroep is ongegrond voor zover bepaalde informatie valt onder de uitzonderingsgronden voorzien in artikel 27, § 1, 6°, 7° en 8° van de wet van 5 augustus 2006.

➤ **Beslissingen over de vliegroutes over Brussel (2014)**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is gedeeltelijk gegrond.

➤ **Milieu-informatie in het bezit van de Belgische Maatschappij voor Internationale Investering (2014)**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is niet gegrond omdat het BMI niet als een milieu-instantie kan worden gekwalificeerd.

➤ **Een rapport over de mogelijke uitvoering van een arrest (2014)**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is gegrond.

➤ **Vragen gesteld door het FANC aan het NIRAS over het cAt-project in Dessel (2014).**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is zonder voorwerp geworden, omdat het FANC na een gesprek met de Beroepscommissie het document spontaan heeft openbaar gemaakt

➤ **Alle beslissingen waarop het huidige plan voor de spreiding van de vluchten over Brussel berust (2014)**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is niet gegrond.

➤ **Alle beslissingen waarop het huidige plan voor de spreiding van de vluchten over Brussel berust (2014)**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is gedeeltelijk gegrond.

➤ **Informatie en een preliminair analyserapport van ingediende klachten (2014).**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is niet gegrond omdat een dergelijk rapport niet tot stand is gebracht.

➤ **Milieu-informatie in het bezit van FINEXPO (2014)**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is niet gegrond, omdat heel wat van de gevraagde documenten geen informatie bevatten die als milieu-informatie kan worden gekwalificeerd en omdat de aanvraag als kennelijk onredelijk moet worden beschouwd voor zover het wel om milieu-informatie zou gaan.

➤ **Informatie opgenomen in een register (2014).**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is gegrond.

➤ **Milieu-informatie in het bezit van de Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij (2014).**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is niet gegrond, omdat de documenten geen informatie bevatten die als milieu-informatie kan worden gekwalificeerd.

➤ **Informatie met betrekking tot scheurtjes in de reactorvaten van kernreactoren(2014).**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is gedeeltelijk gegrond. Het beroep is niet gegrond voor zover bepaalde van de gevraagde informatie niet bestaat en omdat bepaalde informatie adviezen en meningen bevat die vrijwillig en vertrouwelijk aan het FANC werden toevertrouwd en zij niet op emissies betrekking hebben.

➤ **Convenant over de verlenging van de levensduur van een kerncentrale (2015)** : het betreft een document opgesteld in opdracht van de Nationale Delcrederedienst om de kwaliteit van een milieueffectrapport opgesteld in opdracht van de Russische regering te beoordelen op zijn kwaliteit.

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is gegrond.

➤ **Inspectieverslagen van bepaalde restaurants in Gent (2015)**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is niet gegrond, omdat de betrokken documenten geen milieu-informatie bevatten.

➤ **Documenten met betrekking tot de verlenging van de levensduur van een kerncentrale (2014)**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: wegens gebrek aan medewerking van de betrokken minister is de Commissie niet in de mogelijkheid om een beslissing in deze zaak te nemen.

➤ **Documenten met betrekking tot een voorgestelde wijziging aan de wet van 5 augustus 2006 (2015)**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is niet gegrond omdat de gevraagde informatie geen milieu-informatie is.

➤ **Akkoorden en documenten met betrekking tot de exploitatie van de luchthaven van Zaventem (2015)**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: nog steeds geen definitieve beslissing over het geheel – onduidelijkheid over het bestaan van bepaalde documenten – geen medewerking van de betrokken minister – minister diende ook documenten in die niet waren gevraagd door de beroepindiener

➤ **een Traces-certificaat (2014)**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is niet gegrond, omdat de gevraagde informatie niet als milieu-informatie kan worden gekwalificeerd.

➤ **Documenten aanwezig in het dossier met betrekking tot de rechtvaardiging van het heropstarten van de kercentrales van Doel 3 en Tihange 2 (2015)**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is gegrond.

➤ **Documenten met betrekking tot de werking van de luchthaven van Oostende (2014)**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: wegens moeilijkheden op het vlak van medewerking en een tijdelijke niet hersamenstelling van de Beroepscommissie kon in deze zaak nog geen beslissing worden genomen.

➤ **Vergunningen (stedenbouwkundige en/of milieuvergunningen die op een bepaald adres werden verleend (2016)**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is niet ontvankelijk, omdat de toegang tot deze documenten in het bezit van een gemeentelijke milieu-instantie onder de regionale wetgeving valt.

➤ **Kopie van een formele beslissing van het FANC en/of de toelating aan Electrabel met betrekking tot het heropstarten van de kerncentrales Doel 3 en Tihange 2 (2016)**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is gegrond voor zover de aanvraag moet begrepen worden dat de aanvraag enkel beoogt toegang te krijgen tot een gedeelte van een rapport waarin verduidelijkt wordt waarom een voorverwarming van water nodig is.

➤ **Het tussentijds rapport van de International Review Board van mei 2016 (2016)**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is zonder voorwerp, omdat de milieu-instantie zelf de gevraagde informatie openbaar heeft gemaakt.

➤ **Rapporten waarin Synatom zijn investeringspolitiek voorstelt aan de Commissie voor de nucleaire provisies voor de laatste drie jaar (2016)**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is nog in behandeling.

➤ **Financiële analyse over de impact van het eventueel voortijdig stopzetten van de reactoren Doel 3 en Tihange 3 op de provisies, van de impact van de mogelijke verlenging van Doel 1 en 2 op de provisies, de trimestriële discussie over de D/D+E ratio van Electrabel en het attest van de revisor hierover (2016)**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is nog in behandeling.

➤ **Bijkomende studie over de ontmanteling ingeval van verlening van de exploitatieduur van Tihange 1 met 10 jaar (2016)**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is niet gegrond, omdat het document niet in het bezit is van de milieu-instantie.

➤ **verschillende overeenkomsten afgesloten tussen Synatom en de nucleaire exploitant die in principe worden gecommuniceerd aan de Commissie voor nucleaire provisies voor controle van de conformiteit aan de wet (2016)**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is niet gegrond, aangezien deze overeenkomsten op zich niet als milieu-informatie kunnen worden gezien.

➤ **de studie uitgevoerd in samenwerking met de Thesaurie en de Nationale Bank van België ver de evolutie van de interestvoeten op lange en zeer lange termijn (2016)**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is niet gegrond, aangezien deze studie geen milieu-informatie bevat. De Beroepscommissie erkent echter dat de Commissie voor nucleaire voorzieningen een milieu-instantie is en daarom onderworpen aan de wetgeving over de toegang van het publiek tot milieu-informatie.

➤ **Het attest van de revisor over de rapportage van de liquiditeiten (2014)**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is niet gegrond, omdat deze informatie niet als milieu-informatie kan worden beschouwd.

➤ **Documenten met betrekking tot uitgevoerde controles van operatoren in toepassing van Verordening 995/2010 (2016)**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is niet gegrond, omdat ze kennelijk onredelijk is.

➤ **de driepartijenovereenkomst afgesloten tussen de Staat, de provisiemaatschappij en de nucleaire exploitanten (2016)**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is nog in behandeling

➤ **Twee rapporten over de voor de jaren 2013 en 2014 over kosten voor de ontmanteling van de nucleaire centrales en het beheer van de splijtstoffen (2016)**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is nog in behandeling.

➤ **een meerjarentabel van de negatieve afwijkingen en de hoogte van de compensaties die de afgelopen vijf jaar zijn gemaakt (indien mogelijk de laatste tien jaar) met vermelding van wat de van kracht zijnde discontovoet is en wat het tarief was dat werd bereikt voor elk van deze jaren (2016)**

→ Beslissing van de Beroepscommissie: het beroep is nog in behandeling.

B) Adviesaanvraag

Een vraag om advies in verband met de toepassing van de wet van 2006 werd ingediend door de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu.

De Commissie bracht ook een advies uit m.b.t. de toepassing van richtlijn 2003/4/EG in België voor het Department for Environment, Food and Rural Affairs (DEFRA) – VK, dit in het kader van een ruimere raadpleging over de toepassing van de desbetreffende richtlijn in de verschillende lidstaten van de EU.

De Beroepscommissie oordeelde dat aan een adviesaanvraag geen gevolg kon worden gegeven, omdat de betrokken documenten deels het voorwerp uitmaakten van een ingediend beroep en omdat de betrokken documenten ook geen milieu-informatie bevatten. (2015)

De Beroepscommissie bracht een advies uit naar aanleiding van een zaak die werd voorgeleid bij het Compliance Committee bij het Verdrag van Aarhus over het al dan niet in overeenstemming zijn van de administratieve beroepsprocedures in het kader van de toegang tot milieu-informatie met artikel 9 van het Verdrag van Aarhus. (2015)

De beslissingen en de adviezen van de federale Beroepscommissie kunnen op de website <http://www.bestuursdocumenten.be> worden geraadpleegd. Deze site wordt door de FOD Binnenlandse Zaken beheerd.

***Paragraaf 2 :**

- Voor het betrokken publiek zijn er op juridictioneel vlak verschillende beroepen mogelijk:

*Beroep voor de Raad van State

*Beroep voor het Grondwettelijk Hof

*Beroep voor de voorzitter van de rechtbank van 1^{ste} aanleg die uitspraak doet in kort geding

*procedure voor de correctionele rechtbanken

*procedure voor de burgerlijke rechtbanken

Inzake milieu bestaat ook het beroep dat berust op de wet van 12/01/1993 betreffende een vorderingsrecht inzake bescherming van het leefmilieu (zie bespreking hierna voor artikel 9.3).

***Paragraaf 3 :**

Behalve de klassieke jurisdictionele en administratieve beroepen moet de wet van 12/01/1993 betreffende een vorderingsrecht inzake bescherming van het leefmilieu speciaal worden aangestipt.

Die wet bepaalt dat " *Onverminderd de bevoegdheid van andere rechtscolleges op basis van andere wetsbepalingen, stelt de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, op verzoek van de procureur des Konings, van een administratieve overheid of van een rechtspersoon zoals omschreven in artikel 2, het bestaan vast van een zelfs onder het strafrecht vallende handeling, die een kennelijke inbreuk is of een ernstige dreiging vormt voor een inbreuk op één of meer bepalingen van wetten, decreten, ordonnanties, verordeningen of besluiten betreffende de bescherming van het leefmilieu. Hij kan de staking bevelen van handelingen waarvan de uitvoering reeds is begonnen of maatregelen opleggen ter preventie van de uitvoering ervan of ter voorkoming van schade aan het leefmilieu (...)*".

***Paragraaf 4 :**

- In het kader van de jurisdictionele beroepen van de rechterlijke orde:
 - artikel 148 van de Grondwet: " *De terechtzittingen van de rechtbanken zijn openbaar, tenzij de openbaarheid gevaar oplevert voor de orde of de goede zeden; in dat geval wordt zulks door de rechtbank bij vonnis verklaard*".
 - artikel 149 van de Grondwet: " *Elk vonnis is met redenen omkleed. Het wordt in openbare terechtzitting uitgesproken*".
 - artikel 151 van de Grondwet: " *De rechters zijn onafhankelijk in de uitoefening van hun rechtsprekende bevoegdheden. Het openbaar ministerie is onafhankelijk in de individuele opsporing en vervolging (...)*".

***Paragraaf 5 :**

Om een persoon die over onvoldoende middelen zou beschikken, een daadwerkelijke rechtsingang te verschaffen, bestaan er in het positieve recht twee systemen, voorzien door het Gerechtelijk Wetboek, die zowel op burgerlijk als op strafrechtelijk vlak van toepassing zijn. Het betreft enerzijds de eerste- en de tweedelijns juridische bijstand (artikelen 446 *bis* en 508/1 tot 508/23 van het Gerechtelijk Wetboek en uitvoeringsbesluiten) en anderzijds de gerechtelijke bijstand (artikelen 664 tot 699 van het Gerechtelijk Wetboek).

De juridische bijstand is de hulp die wordt verleend in de vorm van praktische inlichtingen, juridische informatie, een eerste juridisch advies of een verwijzing naar een gespecialiseerde instantie of organisatie (wat de eerstelijns bijstand betreft) en de hulp die aan een natuurlijk persoon wordt verleend in de vorm van een omstandig juridisch advies of de juridische bijstand al dan niet in het kader van een procedure of de bijstand in het kader van een proces, inclusief de vertegenwoordiging door een advocaat (wat de tweedelijns bijstand betreft).

De eerstelijns juridische bijstand richt zowel tot natuurlijke personen als tot rechtspersonen.

De gerechtelijke bijstand van zijn kant bestaat in een gehele of gedeeltelijke vrijstelling van het betalen van zegel-, registratie, griffie en uitgifterechten, alsmede van de andere kosten die hij meebrengt en is bedoeld voor de rechtzoekenden die niet over voldoende inkomsten beschikken om een gerechtelijke of buitengerechtelijke procedure te kunnen betalen.

Er dient te worden opgemerkt dat de uitoefening van deze beroepen (verzet, hoger beroep en voorziening in cassatie) niet kosteloos is. De rechtzoekenden moeten de kosten betalen.

Beschrijf de **belemmeringen** bij de uitvoering van de paragrafen van artikel 9.

Antwoord:

- Wat artikel 9.1 betreft, moeten er drie zaken worden opgemerkt:

(1) De Federale Beroepscommissie voor de toegang tot milieu-informatie stelt vast dat hoewel de wet van 5 augustus 2006 haar de bevoegdheid geeft om toegang te krijgen tot alle informatie waarover een milieu-instantie beschikt om een beroep te kunnen behandelen, milieu-instanties zich verzetten. Dit noodzaakt de Beroepscommissie om tussentijdse beslissingen te nemen, waardoor niet langer binnen de door de wet bepaalde termijnen een beslissing kan worden genomen. Dit probleem wordt steeds acuter.

(2) De wetgever is ingegaan op het verzoek van de Beroepscommissie om haar leden beter te beschermen, wanneer tegen hen een beroep wordt ingesteld. De wet van 5 augustus 2006 werd daartoe aangepast met de wet van 16 februari 2012 (*BS* 30 maart 2012). Dit moet de Beroepscommissie toelaten om in alle onafhankelijkheid te kunnen functioneren.

(3) Als gevolg van de bevoegdheidsverdelende regels in artikel 32 van de Grondwet zijn er verschillende wetgevingen in België van toepassing op het recht van toegang tot milieu-informatie (naast de federale wetgeving is er ook de wetgeving op het niveau van de gemeenschappen en de gewesten). De bestaande regelingen zijn niet altijd voldoende op elkaar afgestemd, zodat er problemen kunnen ontstaan met betrekking tot de termijnen waarbinnen een administratief beroep moet worden ingesteld als de burger bij de verkeerde beroepsinstantie aanklopt. Een betere afstemming is dan ook wenselijk.

(4) Sommige administraties weigeren uitvoering te geven aan de beslissingen van de Beroepscommissie ook al zijn die als administratieve beslissing in principe uitvoerbaar. Bovendien stellen meer en meer milieu-instanties de Beroepscommissie niet meer in het bezit van de gevraagde milieu-informatie, maar verlenen ze enkel toegang hiertoe, zodat de Beroepscommissie ook niet zelf haar beslissing kan uitvoeren.

(5) Het beroep bij de Raad van State levert voor de aanvrager niet altijd de verhoopde resultaten op. De Raad van State kan immers enkel annuleren, maar kan geen beslissing nemen over de grond van de zaak, zodat een annulatie enkel voor gevolg heeft dat de administratieve beroepsprocedure moet overgedaan worden. Hierdoor gaat heel wat tijd verloren.

- Wat betreft de andere bepalingen van artikel 9:

Op 10 maart 2005 heeft de federatie van de Vlaamse milieuverenigingen (Bond Beter Leefmilieu - BBL) bij het comité dat toeziet op de naleving van de bepalingen van het Verdrag (compliance committee) een mededeling ingediend om de tenuitvoerlegging door België van de pijler betreffende de toegang tot de rechter te betwisten. De BBL heeft in het bijzonder de nadruk gelegd op het restrictieve karakter van de rechtspraak van de Raad van State om zaken van collectief belang die worden opgestart door verenigingen die zich voor de bescherming van het milieu inzetten, positief te onthalen. Het compliance committee heeft zijn besluiten in juni 2006 geformuleerd en daarbij gefocust op een potentiële schending van de bepalingen van het Verdrag door België voor wat betreft het recht voor milieubeschermingsverenigingen om een zaak aan te spannen voor de Raad van State. Het potentiële karakter van de schending is te verklaren door de tijdelijke bijzonderheid van het dossier dat hem is voorgelegd. Aangezien de BBL zijn bewijsvoering hoofdzakelijk heeft gebaseerd op gevallen van rechtspraak die zijn opgestart voor de inwerkingtreding van het Verdrag voor België, was het comité immers van oordeel dat het zich in de onmogelijkheid bevond om op een zekere manier een uitspraak te doen, bij gebrek aan elementen uit de rechtspraak van na die datum van inwerkingtreding. Toch vond het comité dat, ook al werd deze bijzondere rechtspraak van de Raad van State ten aanzien van milieuverenigingen, zoals weergegeven in de door de BBL voorgelegde gevallen van de rechtspraak, in België nog toegepast na de inwerkingtreding van het Verdrag, die zou verzaken aan haar

verplichtingen inzake toegang tot het gerecht. België zou zich dus in een situatie bevinden waarbij het Verdrag van Aarhus niet wordt nageleefd. Voor het Comité is het evident dat de Raad van State duidelijk een nieuwe rechtspraak moet opstellen inzake toegang tot de rechter voor milieuorganisaties.

Om België zijn verplichtingen inzake toegang tot de rechter volledig te helpen nakomen, raadt het comité twee specifieke maatregelen aan:

1/de juiste wetgevende maatregelen treffen (Gecoördineerde wetten op de Raad van State) om ervoor te zorgen dat een restrictieve rechtspraak voor milieubeschermingsverenigingen niet blijft voortbestaan;

2/binnen de Belgische gerechtelijke wereld de bekendmaking bevorderen van het Verdrag van Aarhus, en in het bijzonder van de bepalingen ervan inzake toegang tot de rechter.

Om gehoor te geven aan de aanbevelingen van het Compliance committee, werden vanaf 2006 diverse initiatieven gelanceerd door de federale Minister van Leefmilieu, die gedeeltelijk werden herhaald in 2007, 2008, 2009 en 2010 :

1/wat betreft de promotie van het Verdrag van Aarhus binnen de gerechtelijke wereld, voorzag het opleidingsprogramma voor magistraten en gerechtelijke stagiairs voor de jaren 2006 en 2007 in zijn themaopleiding leefmilieu een hoofdstuk dat uitsluitend over het Verdrag van Aarhus ging, met een klemtoon op de pijler betreffende de toegang tot de rechter. Ter gelegenheid daarvan hebben de deelnemers aan de opleiding in 2007, 2008 en 2009 van de Minister van Leefmilieu rechtsleerboeken gekregen over de toegang tot de rechter inzake leefmilieu en over andere thema's inzake Belgisch milieurecht. Er dient te worden opgemerkt dat dit initiatief gesteund werd door de Minister van Justitie. In 2010 heeft het "Forum van Milieurechters van de Europese Unie" zijn jaarlijkse vergadering gehouden in Brussel in het kader van het Belgisch voorzitterschap van de Europese Unie en met de steun van de federale minister bevoegd voor leefmilieu.

2/ wat het onderdeel over de aanpassing van de Belgische normen betreft, werden twee wetgevende initiatieven genomen die beide tot stand kwamen onder impuls van de federale Minister van Leefmilieu.

- De federale Minister van Leefmilieu bracht eerst samen met andere partners een debat in het Parlement op gang, in mei 2006, omtrent de algemene problematiek van de toegang tot de rechter voor niet-gouvernementele verenigingen, in het bijzonder op het vlak van leefmilieu. Na dit debat hebben verschillende senatoren een wetsvoorstel ingediend tot wijziging van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, om het recht te verlenen een rechtsvordering van collectief belang in te stellen. Dit voorstel werd op 15 maart 2007 aangenomen en op 16 maart 2007 bezorgd aan de Kamer. Met het oog op de parlementsverkiezingen werd het Parlement op 1 mei 2007 ontbonden. Dit wetsvoorstel (dat een wetsontwerp werd bij verzending ervan aan de Kamer) is vervallen. Het is dus ofwel aan de nieuwe regering ofwel aan het Parlement om wetsontwerpen (al dan niet) van verval te ontheffen. De nieuwe regering (2007-2010) heeft dit wetsontwerp op 03 april 2009 van verval ontheven. Het werd op 06 april 2009 voorgelegd aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers die het advies heeft gevraagd van de afdeling wetgeving van de Raad van State over het ontwerp. Dit advies nr. 46.643/AV van 9 maart 2010 werd op 1 april 2010 uitgebracht. Grosso modo lijkt de Raad van State voorstander te zijn van een wijziging van artikel 19 van de organieke wetten van de Raad van State om zich te conformeren aan de internationale verplichtingen van België in het kader van het Verdrag van Aarhus. Daartoe zou een nieuwe alinea moeten worden ingelast waarin het vermoeden van «voldoende belang» voor de milieubeschermingsorganisatie wordt bevestigd en dit in toepassing van artikel 2.5 van het Verdrag van Aarhus. Na de val van de regering op 26 april 2010, werd het Parlement ontbonden op 6 mei 2010. Dit wetsontwerp is dus opnieuw vervallen op 07 mei 2010. Op 10 juni 2010 werden verkiezingen gehouden, waardoor het nieuwe parlement kon worden gevormd in juli 2010. Dit wetsontwerp werd niet van verval ontheven.
- Er zijn echter andere wetsvoorstellen tot stand gekomen gebaseerd op eerdere initiatieven en op het advies van de Raad van State. Momenteel zijn de volgende aanhangig bij de Kamer van Volksvertegenwoordigers :
 - Op 19/07/2011 werd een wetsvoorstel tot wijziging van de gecoördineerde wetten op de Raad van State teneinde verenigingen een vorderingsrecht toe te kennen ter verdediging van collectieve

belangen opnieuw ingediend (Doc 53 1693), na te zijn vervallen op 2/05/2007 en 7/05/2010. Dit voorstel herneemt - volgens de indieners - de nodige aanpassingen en houdt rekening met het advies van de Raad van State nr. 46.643/AV gegeven door de Algemene Vergadering. Toen dit rapport werd opgesteld, was het voorstel nog steeds in bespreking bij de Commissie Binnenlandse Zaken, Algemene Zaken en Openbaar Ambt (laatste bespreking op 24/04/2013).

- Op 14/07/2011 werd een gelijkaardig initiatief (Doc 53 1680) genomen door dezelfde volksvertegenwoordigers en waarbij ook anderen zich aansloten, maar dan in verband met de Hoven en rechtbanken: wetsvoorstel tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek teneinde verenigingen een vorderingsrecht toe te kennen ter verdediging van collectieve belangen. Dit voorstel herneemt een eerder initiatief dat verviel op 7/05/2010, met - volgens de indieners - de nodige aanpassingen en houdt rekening met het advies nr. 46.643/AV van de Raad van State gegeven door de Algemene Vergadering. Op verzoek van de Commissie Justitie werd dit wetsvoorstel op 09/02/2012 voor advies voorgelegd aan de Raad van State, die zijn advies formuleerde op 7 maart 2012 (advies nr. 50.941/2). De Raad van State vermeldt in zijn advies: *« De twee leden die het voorliggende voorstel beoogt toe te voegen aan artikel 18 van het Gerechtelijk Wetboek nemen de teksten over die respectievelijk in de punten 17.2 2 en 20.2 3 van dat advies 46.943/AV in overweging worden gegeven, zodat de voorgestelde tekst op zichzelf geen aanleiding geeft tot opmerkingen »*. Toen dit rapport werd opgesteld was dit wetsvoorstel nog steeds in bespreking bij de Commissie Justitie (laatste bespreking op 17/04/2012).
- De federale Minister van Leefmilieu heeft met medewerking van de Minister van Justitie een wetsontwerp uitgewerkt tot wijziging van de wet van 12 januari 1993 betreffende een vorderingsrecht inzake de bescherming van het leefmilieu. Het is immers noodzakelijk gebleken, na meer dan 10 jaar toepassing van de wet, om de reikwijdte en de doeltreffendheid ervan te evalueren. Hoofddoel van deze wijziging is dus de gebreken op te vangen en de eerste doelstelling van de wet weer in te voeren. Op die manier biedt dit ontwerp een antwoord op de aanbevelingen van het comité dat de naleving van de bepalingen van het Verdrag van Aarhus onderzoekt, via een uitbreiding van de mogelijkheden, zowel op het niveau van het toepassingsgebied rationae materiae als rationae personae, voor milieuverenigingen om voor de Voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg inbreuken op het milieurecht aan te vechten, overeenkomstig artikel 9.3 van het Verdrag.

Toch moet worden opgemerkt dat deze wet nog niet kon worden goedgekeurd door het Parlement aangezien de Kamers op 1 mei 2007 ontbonden werden, kort voor de verkiezingen op federaal niveau. In verband met dit specifieke dossier werd geen enkel initiatief in die zin genomen, noch door de regering, noch door het Parlement.

Op 6 december 2012 werd een rondetafel, met als titel « Wat zijn de ontwikkelingen in de rechtspraak in België in verband met de toegang tot de rechter sinds de ratificatie van het Verdrag van Aarhus » georganiseerd door het DG Leefmilieu van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, in het kader van diens voorzitterschap van de subgroep “toegang tot de rechter” van de Interministeriële Conferentie Leefmilieu verruimd tot Binnenlandse zaken en Justitie. Het doel was om, samen met magistraten en parlamentsleden, een balans op te maken over de (burgerlijke) rechtbanken van de rechterlijke orde en de federale administratieve rechtbanken. Het was tevens de gelegenheid om het, in aanwezigheid van een lid van de Europese Commissie, te hebben over de recente rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie en diens mogelijke impact voor de Belgische nationale rechtbanken. Tot slot werden de parlementaire initiatieven gericht op het opnemen van een vorderingsrecht ter verdediging van collectieve belangen in het Gerechtelijk Wetboek en bij de Raad van State voorgesteld door een parlamentslid namens de Commissie Justitie van de Kamer. Een van de markante aangehaalde elementen handelde over het feit dat de restrictieve rechtspraak in het Eikendaal-arrest, die de mogelijkheid voor de NGO's om in rechte op te treden beperkte, niet bevestigd lijkt te zijn geweest sinds de ratificatie van het verdrag van Aarhus door België. Na de rondetafel werden, naast een stand van zaken, ook toekomstgerichte overwegingen opgesteld die het mogelijk zouden moeten maken om het debat op Belgisch niveau voort te zetten.

Een recente mededeling van het Comité voor Toezicht op de naleving van de bepalingen van het Verdrag wijst op de potentiële non-conformiteit van België ten aanzien van artikel 9 paragraaf 4 van het Verdrag. De procedurekosten die in dit artikel worden bedoeld mogen niet onevenredig hoog zijn. Doch in België zijn de kosten voor de partij die in het ongelijk wordt gesteld, en dit zowel binnen de gerechtelijke als binnen de administratieve procedure, en ze worden niet anders berekend naargelang deze Partij heeft gehandeld vanuit privébelang dan wel ter bescherming van het algemeen belang van het leefmilieu (zie <http://www.unece.org/environmental-policy/conventions/public-participation/aarhus-convention/tfwg/envppcc/envppcccom/acccc2014111-belgium.html>).

Verschaf verder informatie over de praktische toepassing van de bepalingen over toegang tot de rechter overeenkomstig artikel 9, bv. zijn er statistieken beschikbaar over milieurechtspleging en zijn er bijstandsmechanismen om financiële of andere barrières voor toegang tot de rechter weg te nemen of te verminderen?

Antwoord:

De Federale Overheidsdienst Justitie stelt jaarlijks statistieken op inzake de hoven en rechtbanken, onder meer voor de milieudossiers: aantal milieuzaken, ingeschreven op de burgerlijke griffie, aantal milieuzaken die aanhangig zijn gemaakt bij de onderzoeksrechters,...

Met het oog op een betere communicatie met het publiek heeft het Hof van Cassatie op zijn website een woordenlijst gepubliceerd met de juridische termen die ze het vaakst gebruikt. Zo worden bijvoorbeeld de verschillende stappen van de procedure voor het Hof er in klare en eenvoudige taal uitgelegd. Op de site wordt evenwel verduidelijkt dat deze woordenlijst geenszins de communicatie met een advocaat overbodig maakt, maar dat de lijst vooral bedoeld is als een basisinstrument dat de rechtzoekende op weg moet helpen.

Vermeld relevante websites, indien beschikbaar:

<http://www.just.fgov.be>; <http://www.dekamer.be>; <http://www.const-court.be>; <http://www.raadvst-consetat.be>; <http://www.rechtbanken-tribunaux.be>

Artikels 10-22 zijn niet voor nationale implementatie

Algemene opmerkingen over het doel van het Verdrag:

Geef aan, indien passend, hoe de implementatie van het Verdrag bijdraagt tot de bescherming van het recht van elke persoon van de huidige en toekomstige generaties om te leven in een milieu dat passend is voor zijn of haar gezondheid en welzijn.

Antwoord:

De invoering van de 3 procedurele rechten door het Verdrag van Aarhus en de implementatie ervan op Belgisch vlak door de Gewesten en de federale overheid maakt het mogelijk artikel 23, 4° van de Grondwet zijn volle betekenis te geven.

**XXXIII. WETGEVENDE, BESTUURSRECHTELIJKE EN ANDERE MAATREGELEN
MET HET OOG OP DE TOEPASSING VAN DE BEPALINGEN VAN ARTIKEL 6 bis EN
BIJLAGE I bis INZAKE GENETISCHE GEMODIFICEERDE ORGANISMEN**

Wat betreft de wetgevende, bestuursrechtelijke en andere maatregelen met het oog op de toepassing van de bepalingen van artikel 6 bis inzake de inspraak van het publiek bij besluiten over de doelbewuste introductie in het milieu en het op de markt brengen van genetisch gemodificeerde organismen, moet het volgende verduidelijkt worden:

- a) Wat betreft **paragraaf 1** van artikel 6 bis en:
- i) **paragraaf 1** van bijlage I bis, de maatregelen die opgenomen werden in het regelgevingskader van de Partij, voor doeltreffende informatieverstrekking en inspraak bij het nemen van onder artikel 6 bis vallende besluiten;
- Voor de doelbewuste verspreiding: art 17 en bijlagen VIII A en VIII B van het koninklijk besluit van 21/02/2005 **tot reglementering van de doelbewuste introductie in het leefmilieu evenals van het in de handel brengen van genetisch gemodificeerde organismen of van producten die er bevatten.** (hierna het KB). Er wordt een publieksraadpleging gehouden gedurende 30 dagen.
 - Voor het in de handel brengen: art 32 van het KB van 21/02/2005 (voor de in België ingediende dossiers) en art 24 van de richtlijn 2001/18/EG van het Europees Parlement en van de Raad van 12 maart 2001 inzake de doelbewuste introductie van genetisch gemodificeerde organismen in het milieu en tot intrekking van Richtlijn 90/220/EEG van de Raad (voor de dossiers ingediend in andere Lidstaten). In beide gevallen wordt een publieksraadpleging gehouden gedurende 30 dagen.
- ii) **paragraaf 2** van bijlage I bis, de uitzonderingen, voorzien in het regelgevingskader van de Partij, op de in de bijlage I bis vastgestelde inspraakprocedure en de criteria op basis waarvan de uitzonderingen worden bepaald;
- art 7 van richtlijn 2001/18/EG (doelbewuste introductie): de gedifferentieerde procedure wordt voorgesteld door een bevoegde overheidsinstantie of door de Europese Commissie mits twee voorwaarden zijn vervuld:
 - 1) dat er voldoende ervaring is opgedaan met introducties
 - 2) dat de betrokken GGO's voldoen aan de criteria van bijlage 5 van de richtlijn

Het publiek kan op dit voorstel reageren gedurende 60 dagen .
 - art 16 (in de handel brengen): ook hier kan het publiek op dit voorstel reageren gedurende 60 dagen.

iii) **paragraaf 3** van bijlage I *bis*, de maatregelen die genomen werden om op passende en effectieve wijze een samenvatting van de kennisgeving die is ingediend voor het verkrijgen van een vergunning voor de doelbewuste introductie in het milieu of het op de markt brengen van een GGO, alsook het beoordelingsrapport wanneer dit voorhanden is, aan het publiek ter beschikking te stellen;

- Voor de doelbewuste verspreiding: art 17.3 (publicatie op de website van het kennisgevingsdossier, de samenvatting en de informatie bestemd voor het publiek) en art 21, §1 (publicatie op het internet van adviezen, beslissingen en het jaarrapport maximaal een maand na de overdracht aan de Minister of nadat een beslissing genomen is) van het KB van 21/02/2005.
- Voor het in de handel brengen: art 32, §1 (publicatie op het internet van de samenvatting van de kennisgeving) en art 33, §4 (publicatie op het internet van het beoordelingsrapport) van het KB van 21/02/2005 (voor de in België ingediende dossiers) en art 24 van de richtlijn 2001/18/EG (voor de dossiers ingediend in andere Lidstaten).

iv) **paragraaf 4** van bijlage I *bis*, de maatregelen die genomen werden om zich ervan te vergewissen dat de in deze paragraaf opgesomde informatie niet als vertrouwelijk wordt aangemerkt;

- Voor de doelbewuste verspreiding: art 43, §4 van het KB van 21/02/2005 (de algemene beschrijving van het GGO of de GGO's, de naam en het adres van de kennisgever, het doel van de introductie, de plaats van introductie en de beoogde toepassingen/ de methodes en plannen voor de monitoring van het GGO of de GGO's en voor de noodmaatregelen / de gezondheids- en leefmilieurisicobeoordeling en de adviezen van de Bioveiligheidsraad)
- Voor het in de handel brengen: art 43, §4 van het KB van 21/02/2005 (voor de in België ingediende dossiers) en art 25 van de richtlijn 2001/18/EG (voor de dossiers ingediend in andere Lidstaten)

v) **paragraaf 5** van bijlage I *bis*, de maatregelen die genomen werden om een transparante besluitvorming te waarborgen en om het publiek toegang te verschaffen tot de desbetreffende procedurele informatie. Deze informatie betreft o.a.: Zie bijlagen VIII A en B van het KB van 21/02/2005

- a. de aard van de eventuele besluiten; Ja
- b. de voor de besluitvorming verantwoordelijke overheidsinstantie; Ja
- c. de overeenkomstig paragraaf 1 van bijlage 1 *bis* vastgestelde inspraakregelingen; Ja
- d. de overheidsinstantie waarvan relevante informatie verkregen kan worden; Ja

- e. de overheidsinstantie waarbij opmerkingen kunnen worden ingediend en de daartoe voorziene termijn; Ja

vi) **paragraaf 6** van bijlage I *bis*, de maatregelen die genomen werden om zich ervan te vergewissen dat de krachtens paragraaf 1 van bijlage 1 bis genomen maatregelen het publiek de mogelijkheid bieden om op elke passende wijze alle opmerkingen, informatie, analyses of meningen naar voren te brengen die het relevant acht voor de voorgestelde doelbewuste introductie, inclusief het op de markt brengen;

- Voor de doelbewuste verspreiding: eventuele opmerkingen worden per brief, via het internet of per e-mail aan de bevoegde overheid overgemaakt (art. 17, §5 van het KB van 21/02/2005)
- Voor het in de handel brengen: enkel via internet

vii) **paragraaf 7** van de bijlage I *bis*, de maatregelen die genomen werden om zich ervan te vergewissen dat er rekening gehouden wordt met de resultaten van de in paragraaf 1 bijlage I *bis* bedoelde inspraakprocedure;

- De samenvatting van de publieksraadpleging wordt bezorgd aan de Ministers bevoegd voor Volksgezondheid en Leefmilieu en ook aan de regionale ministers (voor de doelbewuste verspreiding); opmerkingen in verband met de bioveiligheid worden daarnaast ook bezorgd aan de Bioveiligheidsraad (art. 17, §6 en art. 32, §2 van het KB van 21/02/2005). Details in verband met de inhoud van de beslissingsdossiers zijn te vinden in de volgende artikelen:

1) voor de doelbewuste verspreiding: art 18, §1 van het KB van 21/02/2005 :

2) voor het in de handel brengen: art 33, §1 van het KB van 21/02/2005

viii) **paragraaf 8** van de bijlage I *bis*, de maatregelen die genomen werden om zich ervan te vergewissen dat wanneer een overheidsinstantie een onder deze bijlage vallend besluit heeft genomen, de tekst van dat besluit openbaar wordt gemaakt, samen met de redenen en overwegingen waarop het besluit is gebaseerd;

- Voor de doelbewuste verspreiding: art 21 van het KB van 21/02/2005 : publicatie op het internet van de adviezen en genomen beslissingen; het publiek kan overigens de volledige kennisgeving, met uitzondering van de vertrouwelijke gegevens, raadplegen op eenvoudig verzoek
- Voor het in de handel brengen: art 33, §4 en art 38, §4 van het KB van 21/02/2005: binnen de tien dagen na de ontvangst van de opmerkingen van het publiek, worden deze door de bevoegde instantie bezorgd aan de minister en aan de Bioveiligheidsraad. Publicatie op het internet van de schriftelijke toelating.

b) Wat betreft **paragraaf 2** van artikel 6 *bis*, de maatregelen die genomen zijn om zich ervan te vergewissen dat de eisen van bijlage 1 bis en de bepalingen van hun nationaal kader inzake bioveiligheid elkaar aanvullen en ondersteunen, met inachtneming van de doelstellingen van het Protocol van Cartagena inzake bioveiligheid.

Antwoord: het nationale wettelijke en reglementaire kader integreert op coherente wijze de wettelijke bepalingen van het protocol in de nationale wetgeving alsook de communautaire wettelijke bepalingen, waarbij deze laatste volledig in overeenstemming zijn met het GGO- amendement.

XXXIV. BELEMMERINGEN BIJ DE UITVOERING VAN DE PARAGRAFEN VAN ARTIKEL 6 bis EN BIJLAGE I bis

Beschrijf hieronder **de belemmeringen** bij de uitvoering van de paragrafen van artikel 6 *bis* en bijlage I *bis*.

Antwoord:

XXXV. BIJKOMENDE INLICHTINGEN INZAKE DE TOEPASSING VAN DE BEPALINGEN VAN ARTIKEL 6 bis EN BIJLAGE I bis

Gelieve bijkomende informatie te verschaffen over de concrete toepassing van de bepalingen van artikel 6 *bis* inzake de inspraak van het publiek bij besluiten over de doelbewuste introductie in het leefmilieu en het op de markt brengen van genetisch gemodificeerde organismen, zoals de statistieken en de andere beschikbare informatie inzake de inspraak van het publiek bij besluiten hierover of bij de besluiten die krachtens paragraaf 2 van bijlage I bis beschouwd worden als uitzonderingen op de inspraakprocedures zoals beschreven in deze bijlage.

Antwoord: de verslagen van de publieksraadplegingen die worden georganiseerd op Belgisch niveau voor aanvragen voor proefnemingen worden gepubliceerd op de website van de Federale Overheidsdienst (zie de link <http://www.ogm-ggo.be>, pagina <http://www.health.belgium.be/nl/dieren-en-planten/planten/genetisch-gemodificeerde-organismen-ggo/raadplegingen-van-het-publiek>).

XXXVI. NUTTIGE WEBSITES INZAKE DE TOEPASSING VAN ARTIKEL 6 bis

Desgevallend, nuttige websites geven, met name websites waar er informatie gevonden kan worden over de besluiten inzake genetisch gemanipuleerde organismen en hun verspreidingsgebied.

<http://www.ogm-ggo.be>